

Budsjett og økonomiplan 2019-2022

SIRDAL KOMMUNE - RÅDMANNENS FORSLAG

Bilde: Frank Haugom

INNHOLD

RÅDMANNENS INNLEDNING	3
FORUTSETNINGER I ØKONOMIPLANEN	8
INNSPILL OG RESULTATMÅL - ENHETENE	18
POLITISK STYRING	18
ENHET FOR STØTTEFUNKSJONER.....	18
SIRDALSGODER.....	19
ENHET SKOLE	20
ENHET BARNEHAGE	21
LISTER BARNEVERN	22
AMBULANSE	22
ENHET HELSE.....	23
ENHET NAV	27
ENHET PLEIE OG OMSORG	29
ENHET KULTUR.....	31
ENHET BYGG OG EIENDOM.....	33
ENHET AREALFORVALTNING	34
ENHET TEKNISK DRIFT	34
BRANN OG BEREDSKAP	35
KRAFTFOND	36
PRISENDRINGER 2019.....	37
NÆRINGSPOLITISKE VIRKEMIDLER.....	39
TILTAK I ØKONOMIPLANPERIODEN.....	39
INVESTERINGER 2018-2021	42
ØKONOMIPLANPERIODEN 2019-2022	43
HOVEDVEDTAK.....	43

RÅDMANNENS INNLEDNING

Kommunestyret vedtok i sak 18/55 kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2018-2030.

Hovedmål i samfunnsplanen:

Sirdal skal ha en befolkningsvekst på 1 % per år og et innbyggertall i 2030 på minst 2100.

Satsingsområder:

Økonomi, kommunestruktur og organisasjon

Oppvekst og levekår

Næringsutvikling

Areal, klima og miljø

Infrastruktur og kommunikasjon

Samfunnssikkerhet og beredskap

Kommuneplanens samfunnsdel

<http://www.sirdal.kommune.no/getfile.php/4225317.2531.tw77iasqkqliqnl/Kommuneplanens+samfunnsdel+endelig+versjon.pdf>

Handlingsdelen til kommuneplanens samfunnsdel gir grunnlag for kommunens prioritering av ressurser, planleggings- og samarbeidsoppgaver. Gjennom budsjett og økonomiplan konkretiseres tiltakene innenfor kommunens økonomiske rammer.

Resultatmål for enhetene er koblet mot kommuneplanens samfunnsdel og følger opp gjennomføring av målene. Måloppnåelse vil bli rapportert gjennom årsmelding.

Samfunnsdelens økonomiske målsettinger nås ikke i 2019

Vedtatt samfunnsdel i kommuneplanen legger opp til at Sirdal kommune bør ha et brutto driftsresultat på 5 % og et netto driftsresultat på 3 %. Sirdals behovskorrigerte driftsutgifter skal i løpet av planperioden ned til gjennomsnitt av KOSTRA-gruppe K16.

Samfunnsdelens økonomimål nås ikke i 2019 ! Brutto driftsresultat er svakt negativt og netto driftsresultat er -2,57 %. Det er flere grunner til dette:

- Vekst i frie inntekter 2019 anslås til 1,6 % mot forventet lønns- og prisvekst på 2,8 % (deflator).
- Bortfall av statlig tilskudd til lærernorm på småskoletrinnet, tilsvarende 57 % stilling.
- Sirdal kommune yter bidrag til investeringer som ikke eies og av kommunen på rundt 7,4 millioner kroner i 2019 (gang- og sykkelvei Tonstad-Seland «etappe I» og skianlegg på Feed og Tjørhom). Kommunale bidrag til slike investeringer må føres i driftsbudsjettet og svekker netto driftsresultat med ca. 2,25 %.
- Svakere netto finansresultat. Negativt netto finansresultat på ca. 3 millioner kroner svekker netto driftsresultat med ca. 0,9 %.
- Økte bevilgninger til for eksempel dyrere legevakt grunnet nye, sentrale vakttariffer, behov for bemanningsressurser til enkeltelever i skolen samt problemer med å dekke inn innsparingskrav 2018.

Det er da tatt hensyn til økt eiendomsskatt fra kraftverk, herunder vindkraft, med ca. 7 millioner kroner fra 2018 til 2019. Eiendomsskatt skrives ut per investert kapital 31/12 året før utskrivning av skatt. Dette betyr at økt eiendomsskatt fra Tonstad vindpark først kommer for fullt i 2020 siden mesteparten av investeringene skjer i 2019. Rådmannen mener at anslaget på eiendomsskatt for 2019 er realistisk, men kan ikke utelukke at eiendomsskatten kan bli høyere enn 82 millioner kroner.

Skal driftsresultatet styrkes så må kommunen vurdere hvilke ikke lovpålagte tjenester som kommunen ikke lengre skal utføre eller støtte. Videre må kommunen utnytte de inntektsmulighetene som ligger i egenbetalinger og gebyrer. Før kommunen kan redusere antall ansatte må aktivitetsnivået og eiendomsmassen til kommunen reduseres. Kommunen må vurdere sitt investeringsnivå sett opp mot økte låneopptak som fører til høyere utgifter til renter og avdrag. I tillegg må kommunen unngå å gå inn investeringer som kommunen ikke selv skal eie.

Det vil være krevende for kommunen så si opp ansatte med begrunnelse i kommunens økonomi så lenge kommunen yter tilskudd til frivillige ordninger eller har ordninger som «Sirdalsgoder» som ikke er lovpålagte.

Stram drift

Flere av kommunens enheter varsler om utfordringer med å holde sine driftsrammer. Enhetene får kompensert fullt ut for økte lønns- og pensjonskostnader, men prisstigning på varer og tjenester kompenseres i liten grad. Dette fører spesielt til utfordringer for de enhetene som har andre utgifter enn personalkostnader eksempelvis bygg og eiendom og teknisk drift. Nokså mange av enhetene sliter med å gjennomføre vedtatte innsparinger for 2018 siden enhetene i følge politiske signaler ikke skal si opp ansatte eller redusere stillinger. For å redusere drift må det i praksis tas bort tjenester eller reduseres på tjenestenivået. Dette er i praksis ofte vanskelig enten fordi det er lovpålagte tjenester eller at folkevalgte organer i Sirdal har vedtatt at tjenesten skal være på et visst nivå eller det er forventninger om dette.

Rådmannen har foreslått at enhetene helse, bygg og eiendom, skole, sentraladministrasjonen og brann/beredskap styrkes mer enn ordinær vekst i lønn og pensjon. Dette skyldes forhold som enheten selv i liten grad kan påvirke, eksempelvis nye tariffavtaler, økte strømpriser, faste avtaler innen forsikring, beredskapstiltak.

Rådmannen har ikke lagt inn økte rammer til pleie og omsorg utover lønn og pensjon selv om det ligger an til et stort merforbruk i 2018. Rådmannen har forventninger til at enheten klarer å få til en «sommer-turnus» i 2019 som er bedre og rimeligere enn sommeren 2018. Rådmannen foreslår fortsatt innsparingskrav innen ambulansen knyttet til forventning om økt betaling fra helseforetaket for kjøringen pålagt gjennom Helse Sørlandets avtale med Helse Stavanger.

Inndelingen av budsjettansvarene er litt mer oppdelt i 2019 sammenlignet med 2018. Fra sentrale styringsorganer er tilskudd til kirka og ASVO Sirdal skilt ut siden disse tilskuddene i liten grad hører sammen med ordinær drift og kommunestyret selv fastsetter tilskuddsbeløpet. Noen tilrettelagte stillinger i kommuneorganisasjonen er lagt under fellesutgifter. Ingen av disse endringene fører til reduksjoner eller økninger i budsjettet.

Investeringer

Investeringsbudsjettet for 2019 er omfattende, 89 millioner kroner. Dette er på samme nivå som 2018. Store deler av dette, 33 millioner kroner, er knyttet til utbygging av vann- og avløp innen selvkostområdene. Utfordringene med et stort investeringsbudsjett er både rent økonomisk med tanke på mye lånefinansiering av investeringene, men også kapasitet i

kommuneorganisasjonen til å gjennomføre prosjektene. Store deler av investeringene skjer gjennom kjøp av tjenester fra private aktører. Dette krever planlegging, gjennomføring av anskaffelsesprosesser og oppfølging i byggetida. Kapasiteten i organisasjonen, spesielt innen bygg og eiendom, er for liten til å klare å gjennomføre alle vedtatte prosjekter. I tillegg er kommunen sårbar for sykdom, turnover og prioritering mot andre oppgaver tillagt stillingene.

Det står derfor flere prosjekter innen bygg og eiendom som ikke prioriterte prosjekter i 2019 fra rådmannens side selv om prosjektene i seg selv er fornuftige med tanke på en god langsiktig plan for vedlikehold og utvikling av eiendomsmassen.

Det er foreslått 9,4 millioner kroner til «etappe I» i gang- og sykkelveien mellom Tonstad og Seland. En naturlig avgrensning av etappen er strekningen Tonstad skule til og med nytt næringsområde. Midlene omfatter også mottatt anleggsbidrag fra Tonstad vindpark på 3,4 millioner kroner med forventning om bygging i 2019. Første etappe omfatter også plan og prosjektering for hele strekningen opp til Seland. Det er lagt inn midler til nye delstrekninger i 2020 og 2021 om kommunestyret ønsker dette. Bygging av gang- og sykkelvei som kommunen ikke senere skal eie påvirker kommunens netto driftsresultat negativt. Dette må ses opp mot nytten for trafikanter på den aktuelle strekningen og ønsket om trafikksikkerhet i Tonstad-området.

Det ligger inne 6 millioner kroner i 2018 til legging av undervarme på kunstgressbanen på Tonstad.

Det er uenighet mellom kommunen og entrepenør om ujevnheter i dekket på banen. Per nå tyder det likevel ikke på at kunstgresset blir tatt opp og skiftet. Kunstgressbanen ligger i flomutsatt område. Legging av undervarme er søknadspliktig tiltak som krever at området er flomsikkert for godkjenning av tiltaket. Det pågår nå planlegging og prosjektering av flomsikring av kulturhusområdet langs Sira. Det siktes mot å søke NVE om midler sommeren 2019 til bygging av flomvoll m.m i 2019/2020. Hvorvidt kommunen vil motta midler er usikkert per nå. Flomsikringen antas koste flere ti-talls millioner kroner. Flomsikring av kulturhusområdet henger tett sammen med om Sira-Kvina kraftselskap blir pålagt å overholde dagens HRV i Sirdalsvatnet på 49,5 m.o.h. eller om kraftselskapet får aksept for høyere HRV som i så fall øker faren for nye skadeflommer som kan ramme kulturhusområdet og kunstgressbanen. Rådmannen foreslår at kommunestyret vurderer å droppe undervarme på kunstgressbanen og heller flytte disse midlene over til bygging av flerbrukshall/fotballhall i 2022.

Sirdalstariffen til lokalt næringsliv

Sirdal kommune har en egen støtteordning for lokalt næringsliv der næringslivet kan kjøpe elektrisk kraft for 18 øre/kwh. Det er ikke en øvre begrensning på forbruket. Samlet utgjør «Sirdalstariff – næring» ca. 13 Gwh. Dette betyr at hvert øre som strømprisen overstiger 18 øre/kwh utgjør om lag 130.000,- kr for kommunen. I 2017 kostet Sirdalstariff næring Sirdal kommune ca. 1,3 millioner kroner. Kommunen har de senere år ikke inngått sikringsavtaler om pris på «Sirdalstariffen» for å redusere risikoen spesielt ved store økninger i strømprisen.

Prisen på elektrisk kraft har steget nokså mye det siste halve året. Forventet kraftpris for hele 2019 er per 5/11-18 om lag 36-37 øre/kwh og rundt 38-39 øre/kwh etter «månedsblokkmodell» dersom det tas ut mer kraft om vinteren (Kilde: Konesjonskraftfondet IKS). Dette betyr en betydelig økning i kommunens utgifter til denne ordningen i 2019 om ikke innslagspunktet for Sirdalstariffen endres. Tilsvarende blir denne ordningen enda bedre for lokalt næringsliv.

Dersom Sirdalstariffen næring skal videreføres, bør ordningen endres til et fradrag i markedsprisen på x antall øre/kwh slik at ordningen blir forutsigbar for kommuneøkonomien.

I første omgang foreslår rådmannen å heve dagens innslagspunkt fra 18 til 28 øre/kwh med virkning 1. januar 2019.

Justering av gebyrer og egenbetalinger

Forventet lønns- og prisvekst anslås av Regjeringen til ca. 2,8 % (deflator) i 2019.

Sirdal kommune har lave egenbetalinger innen for eksempel barnehage, SFO og kulturskole. Rådmannen foreslår en økning utover forventet lønns- og prisstigning med virkningstidspunkt skoleåret 2019/2020 – august 2019. Betalingssatsene for kulturskoletilbudet har ikke vært justert på flere år. Innen selvkostområder og brøyting av private veier økes betalingssatsene avhengig av selvkostkalkyler, eksempelvis behandling av reguleringsplaner og brøyting økes mer enn lønns- og prisstigning. Dersom kommune ikke prisjusterer sine egenbetalinger tilsvarende lønns- og prisvekst eller underdekning innen selvkostområder, må manglende inndekning dekkes av andre deler av kommunebudsjettet, d.v.s. reduksjoner i tjenestetilbudet eller et lavere driftsresultat.

Sirdal Sokn

Sirdal kommune er forpliktet til å dekke økonomiske forpliktelser til kirka i Sirdal, jf. Kirkeloven § 15. Driftsbudsjettet til Sirdal Sokn er for 2019 økt med 2,8 % i tråd med deflator i statsbudsjettet og innspill fra soknet selv.

Kommunen skal dekke nødvendige utgifter til kontorlokaler for kirkelig ansatte.

Soknet foreslår å rive dagens kirkelydssenter og bygge et nytt bygg i to etasjer med kontorer m.v. i første etasje og to leiligheter i andre etasje. Soknet ber om midler til å bygge første etasje og tilbyr kommunen å bygge og betale to leiligheter a 90 m² i andre etasje til en antatt pris 4,6 millioner kroner + mva. Kommunen kan på grunn av testamentet knyttet til eiendommen, som kirkelydssenteret står på, ikke få eie leilighetene. Kommunen tilbys drive fremleie av leilighetene i 20 år. Det er fornuftig med en god arealutnyttelse av en sentrumstomt som kirkesenterets, men det er noen åpenbare utfordringer med løsningen. For det første må kommunen utgiftsføre en investering i to leiligheter over drifta når disse ikke skal eies av kommunen. Leilighetene kan ikke lånefinansieres. Leilighetene er sannsynligvis dyrere enn andre alternativer. I påvente av en egen sak om soknets tilbud til kommunen er kun allerede vedtatte midler for 2018 og 2019, tilsammen 2,0 millioner kroner, lagt inn som investering i 2019. Visstnok kan bidrag til kirkelig fellestråds investeringer, som et unntak, dekkes som investering i stedet for føring som en driftsutgift selv om kommunen ikke eier investeringen.

ASVO Sirdal

Sirdal kommune eier 100 % av den vernede bedriften, ASVO Sirdal. Kommunen yter årlige tilskudd til bedriften og kjøper også noe tjenester. ASVO Sirdal søker om økt kommunalt tilskudd fra dagens 778.000 til 1.278.000,- kr for 2019 for å kunne øke kapasiteten innen vedproduksjon og snekkerverkstedet. Isolert er det fornuftig at virksomheten utnytter sin kapasitet bedre med tanke på virksomhetens økonomi. Med bakgrunn i utfordringer innen kommunens egen drift har rådmannen likevel ikke forslått økt driftstilskudd til bedriften i 2019.

Mulig styrking av driftsresultat ved innføring av eiendomsskatt på hus og hytter

Flere av kommunens tjenester og tilskuddsordninger er knyttet opp til Sirdals rolle som vertskommune for mange fritidsinnbyggere. Flere av de kommunale tjenestene er dimensjonert for et langt større folketall enn de fastboende. Fritidsinnbyggerne skatter ikke direkte til Sirdal.

Innføring av eiendomsskatt på hus og hytter, eksempelvis 2 promille av takstgrunnlaget, kan innbringe 8-10 millioner kroner som kan brukes til å dekke for eksempel:

- egen legevakt i Sirdal
- kommunalt andel av ambulansen i Sirdal
- hjemmesykepleie for hytteinnbyggere
- kommunale løpetilskudd
- økte kostnader til et fremtidig brann- og redningsvesen
- økte kostnader til beredskapsarbeid i kommunen
- styrke kommunen netto driftsresultat

Rådmannen foreslår ikke innføring av eiendomsskatt på hus og hytter i 2019, men mener at kommunestyret selv må vurdere om innføring av eiendomsskatt kan dekke deler av «merkostnadene» som Sirdal har som en stor hyttekommune.

Ikke-prioriterte tiltak

I tråd med tidligere års praksis legger rådmannen også frem oversikter tiltak innen drift og investeringer som det ikke er funnet rom for av økonomiske eller kapasitetsmessige årsaker.

Noen av tiltakene og prosjektene krever mer utredning og «modning» før de eventuelt er klare til ny vurdering i kommende økonomiplaner og budsjetter.

Tonstad, 9. november 2018

Inge H. Stangeland
Rådmann

FORUTSETNINGER I ØKONOMIPLANEN

I kommende kapittel vil rådmannen vise hvilke forutsetninger som legges til grunn i økonomiplanen 2019- 2022.

Prisjustering

Enhetene har ikke fått generell kompensasjon for prisstigning. I budsjettprosessen har regnskapstall med referanse til 2.tertial blitt brukt som utgangspunkt.

Forutsetninger lønn

Lønnsbudsjettet tar utgangspunkt i lønnsnivået pr september med tillegg for forventet lønnsoppgjør i inneværende år. Effekten av lønnsoppgjøret er i budsjettet avsatt til en sentral pott som fordeles på enhetene når lønnsoppgjøret er ferdigforhandlet.

Enheter med turnus, vaktordninger og ubekvem arbeidstid er budsjettert i henhold til gjeldende avtaler og ordninger, og konsekvensjustert tilsvarende. Langtidsfravær ift sykdom forutsettes dekket inn vha sykkelønnsrefusjoner, og korttidsfravær forutsettes løst vha fleksibilitet innenfor regulær bemanning.

Pensjon

Pensjonsleverandørenes budsjetter legges til grunn ved budsjettering av pensjon.

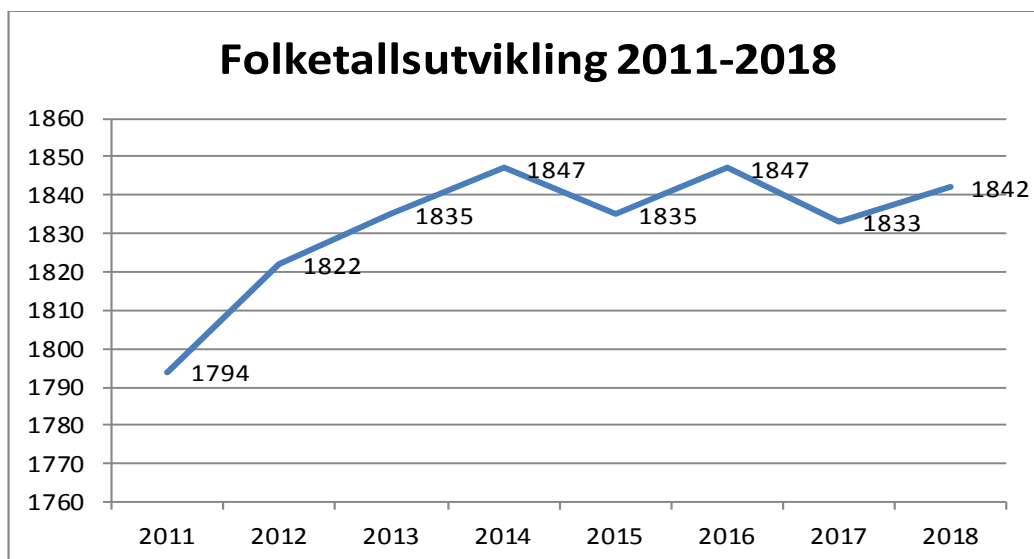
Frie inntekter

KS sin prognosemodell legges til grunn for budsjettering av skatt og rammetilskudd pr oktober. Denne baserer seg på regjeringens forslag til budsjett, og med de risikofaktorer som det må tas høyde for. Eiendomsskatten tar utgangspunkt i vedtatte takster. Grunnlaget fra sentralskattekontoret som brukes for å fastsette eiendomsskatten for kraftverk, er i år forsinket og ikke klar i tide for budsjettet. Tidligere år erfaringer har vist at rådmannens anslag har vært forsiktige.

Demografi

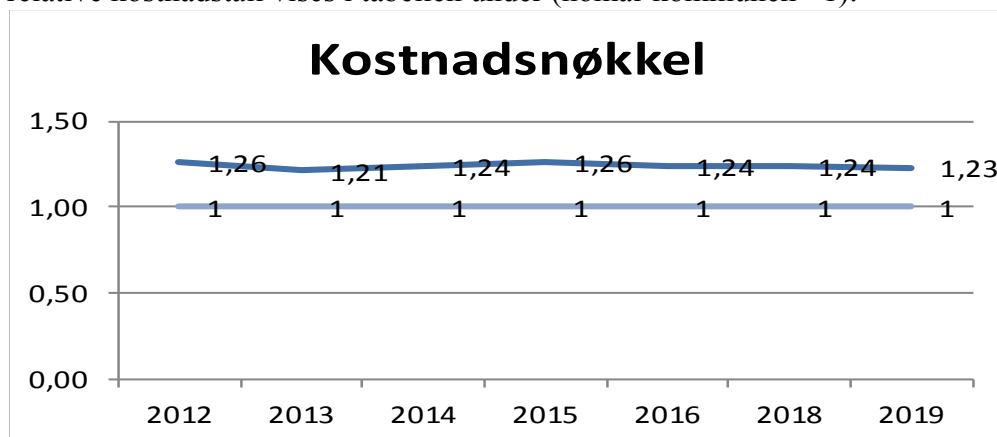
Folketall og sammensetningen av befolkningen er en sentral styringsparameter for en kommune. Sirdal kommune har et uttalt mål om økt folketall, og kjører en aktiv politikk for å legge til rette for å nå dette målet. I grafen under vises den utviklingen i folketall over flere år

Figur 1 Folketallsutvikling 2011-2017

De viktigste forutsetningene for fastsettelse av rammetilskuddet er innbyggertallet og sammensetningen av befolkninga. Målt i forhold til gjennomsnittet i kommune Norge, har Sirdal ligget høyere enn normal-kommunen . Dette kan svinge en del i fra år, og utviklinga i relative kostnadstall vises i tabellen under (normal-kommunen =1):

Figur 2 Kostnadsnøkkel

Kostnadsnøkkelen beregnes ut ifra 26 kriterier, og vil være en god indikator for å vise både utviklingen over tid, og å sammenligne med andre kommuner. Målt mot nasjonale tall har Sirdal tradisjonelt hatt færre innbyggere som kategoriseres som lavinntekt og aleneboende, og et bedre utdanningsnivå en landssnittet. Siste års utvikling i alderssammensetning har vist flere spebarn, men færre i barnehagealder, flere skolebarn og en vekst i aldersgruppa over 67 år. Som følge av færre barnehagebarn trekkes kommunen i rammetilskudd, men analogt gir det også redusert budsjettramme for ramme Barnehage.

Kriterium	Antall			Beløp		Endr
	2017	2018	2019	2018 1000 kr	2019 1000 kr	
0-1 år	45	36	32	-33	-56	-4
2-5 år	96	95	103	775	1 552	8
6-15 år	244	232	236	694	877	4
16-22 år	165	169	171	51	83	2
23-66 år	978	985	983	-340	-387	-2
67-79 år	212	216	212	329	195	-4
80-89 år	75	71	76	584	875	5
over 90 år	32	29	29	1 675	1 736	-
Basistillegg	1	1,0000	1,0000	7 450	7 742	-
Sone	20 215	19 861	19 603	909	931	-258
Nabo	7 543	7 570	7 640	670	707	69
Landbrukskriterium	0	0,0019	0,0018	464	441	-0
Innvandrere 6-15 år ekskl Skandinavia	13	13	13	-87	-99	-
Norskfødte med innv foreld 6-15 år ekskl Skand						-
Flyktninger uten integreringstilskudd	12	11	15	-331	-313	4
Dødlighet	10	13	13	-205	-190	-
Barn 0-15 med enslige forsørgere	23	18	12	-475	-673	-6
Lavinntekt	34	46	35	-254	-364	-11
Uføre 18-49 år	33	33	35	1	4	2
Opphopningsindeks	0	0	0	-389	-418	-0
Urbanitetskriterium						-
Aleneboende 30 - 66 år	134	140	138	-100	-128	-2
PU over 16 år	8	8	8	441	410	-
Ikke-gifte 67 år og over	141	144	138	475	321	-6
Barn 1 år uten kontantstøtte	16	12	1	-133	-841	-11
Innbyggere med høyere utdanning	326	327	338	-274	-276	11
Kostnadsindeks				11 898	12 130	

Figur 3 Befolknings sammensetning

Basert på befolkningssammensetning og regjeringens forslag til statsbudsjett legger rådmannen følgende tall til grunn for de frie inntektene:

1000 kr	2016	2017	2018	2019	Endring	
					Kr	% Nom-
<i>Innbyggertilskudd (likt beløp pr innb)</i>	41 596	43 059	43 490	45 515	2 025	5 %
<i>Utgiftsutjevning</i>	22 238	24 436	22 605	23 264	659	3 %
<i>Overgangsordninger (INGAR fra 2009)</i>	942	-186	1 483	87	-1 396	751 %
<i>Saker særskilt ford (inkl. helsestasjon skolehelse og arbavg)</i>	372	394	276	330	54	14 %
<i>Ordinært skjønn inkl bortfall av dif.arb.avg.</i>	-				-	
<i>Endringer saldert budsjett 2014</i>					-	
<i>Endringer saldert budsjett 2015(skole/helsestasjo</i>	388				-	
<i>Kompensasjon Samhandlingsreformen RNB2012-2014</i>					-	
<i>RBN generell økning ramme RBN</i>		-160	17		-	0 %
Sum rammetilsk uten inntektsutj	65 537	67 656	67 871	69 196	1 325	2 %
Netto inntektsutjevning	-24 072	-26 650	-25 978	-26 026	-48	0 %
Sum rammetilskudd	41 465	41 006	41 893	43 170	2 164	5,22 %
Rammetilskudd - endring i %	2 %	-1 %	2 %	3 %	-19	
Skatt på formue og inntekt	91 636	97 913	97 904	98 748	835	-0,1 %
Skatteinntekter - endring i %	-0,1 %	6,8 %	0,0 %	0,9 %	7,0 %	0 %
Sum skatt og rammetilskudd (avrundet)	133 101	138 919	139 797	141 900	2 981	0,5 %
Innbyggertall:	1832	1836	1842	1848	4	
Pr innbygger	72 653	75 664	75 894	76 786	3 011	
Kostnadsindeks	1,24	1,26	1,24	1,23		

Eiendomsskatt

Eiendomsskatt er den viktigste inntektskilden til Sirdal kommune. I utgangspunktet bør eiendomsskatten være en forutsigbar inntektskilde, men de siste åra har flere momenter påvirket størrelse og potensiale på eiendomsskatten. Skatten beregnes ut ifra investert beløp i året før budsjettåret, og tallet for inneværende år blir først kjent i februar til neste år. Ulike hendelser påvirker skattenivået ulikt; det er et dynamisk bilde som også stiller krav til at kommunen må innta en aktiv rolle for å kreve inn rett skatteinntekt:

Positive effekt; økt beskatningsgrunnlag og økt inntekt

- Store utbygginger i Sirdal kommune øker beskatningsgrunnlaget for kommunen (eiendomsskatt kan skrives ut på anlegg under utførelse), men effekten dempes av at gamle anlegg som erstattes, fases ut av grunnlaget.
- Forventninger om høyere kraftpriser framover sammenlignet med de siste års nivåer
- ✓ Redusert effekt; redusert beskatningsgrunnlag og lavere inntekt
  - Politisk press og nye rammebetingelser for hvilke anlegg som kan beskattes
  - Fluktuerende prisbilde og fallende kraftpriser i kombinasjon med redusert lønnsomheten til kraftverkene pga oppgraderinger av gamle anlegg
- ✓ Uromomenter som sett ordningen under press.
  - Det er press fra store næringslivsorganisasjoner og bransjeforeninger mot ordningen og uenighet om sentrale fortolkninger av lovverket. I 2017 tapte kommunene i høyesterett en viktig sak i forhold til avskrivingsverdi.
  - Politisk vilje til å gjøre endringer og redusere vertskommunenes kompensasjonsordning i form av eiendomsskatt (maskiner og driftsapparatet ikke lenger en del av eiendomsskattegrunnlaget).
  - Tendenser til at betingelsene i ordningen har gått fra å være regulert i forskrift og lover til å bli en del av forhandlingene rundt statsbudsjett og ditto forlik

I kommende 4årsperiode forventer Rådmannen en økning i eiendomsskatten, og veksten kommer fra stammer fra de store investeringene til Statnett og vindmølleparken som anlegges innenfor kommunens grenser. Rådmann vil samtidig uttrykke bekymring for de kreftene som er i spill med tanke på å redusere eiendomsskatten som virkemiddel for å dempe de ulemper vertskommuner har ed større industrianlegg. Det er avgjørende at Sirdal Kommune inntar en aktiv rolle for å sikre de inntektene som kommune får, fra ordningen.

Konsesjonskraftsinntekter

Konsesjonskraftsinntekter

Fra 2018 kunne rådmannen øke anslaget for konsesjonskraftsinntektene med 1,55 mnok, hovedsakelig som konsekvens av forliket med Sira Kvina i 2017 (redusert innkjøpspris gir høyere nettoinntekter). Den alminnelige forsyning som er utgangspunkt for konsesjonskraftvolumet, tildeles av NVE («tildelt mengde»). Dette volumet er under revisjon, men Sirdal Kommunes andel synes å bli urørt (saldering skjer mor fylkeskommune)

Konsesjonsavgift

Budsjettposten er på 18,2 mill. kr. Beløpet er et fast nominelt beløp t.o.m. 2018. Bruken av konsesjonsavgift er regulert av *Standardvedtekter for kommunale næringsfond*. Bruk av kommunens kraftfond vil bli omtalt i eget kapittel. Beløpet oppjusteres i.h.t. generell prisstigning hvert 5. år i konsesjonsavgiften.

Andre statstilskudd

Rente- og avdragskompensasjon inngår i denne posten. Ordningen er et virkemiddel fra staten for å få kommunene til å gjennomføre prioriterte investeringer. Den enkelte kommune får tildelt en investeringsramme, som blir kompensert med en rentesats tilsvarende den flytende husbankrenten. Denne budsjettposten er redusert de siste årene både som følge av lavere rentenivå og redusert saldo på lån knytta til ordningen.

Finans

Finans har stor betydning for Sirdal kommune sitt handlingsrom. Sirdal Kommune har valgt en investeringstakt som har økt gjeldsandelen og kostnadene knyttet til å betjene lånekapitalen. En har også gitt investeringstilskudd over drift som svekker likviditeten i kommunen.

Sirdal Kommune har valgt å ligge med flytende rente på det vesentligste av låneporteføljen. En vesentlig del av låneporteføljen er knyttet til selvkostområdet med klare føringer for kalkyler for finansiering. I planperioden legger ikke Rådmannen opp til vesentlige endringer i strukturen på låneporteføljen. Rentebetingelse følger bevegelsene i markedene, og det vesentlige referansepunktet for både innskudd, obligasjoner og gjeld er 3 måneder Nibor-rente.

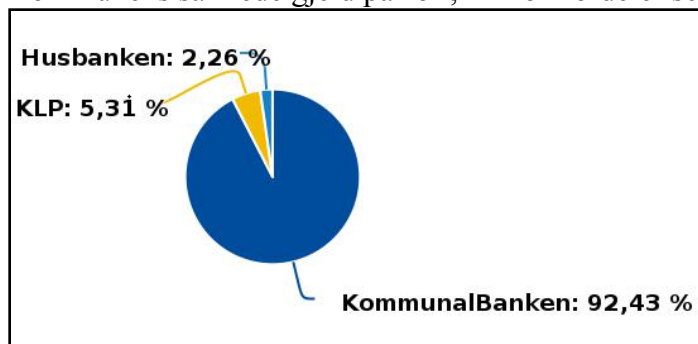
Det historisk lave rentenivået kan synes å være historisk, og signalene for kommende planperiode er en stigende tendens. Rådmannen mener kommunen er godt rustet for å møte stigende rente, men det ligger et betydelig potensial i finanskostnader framover.

Finansutgifter

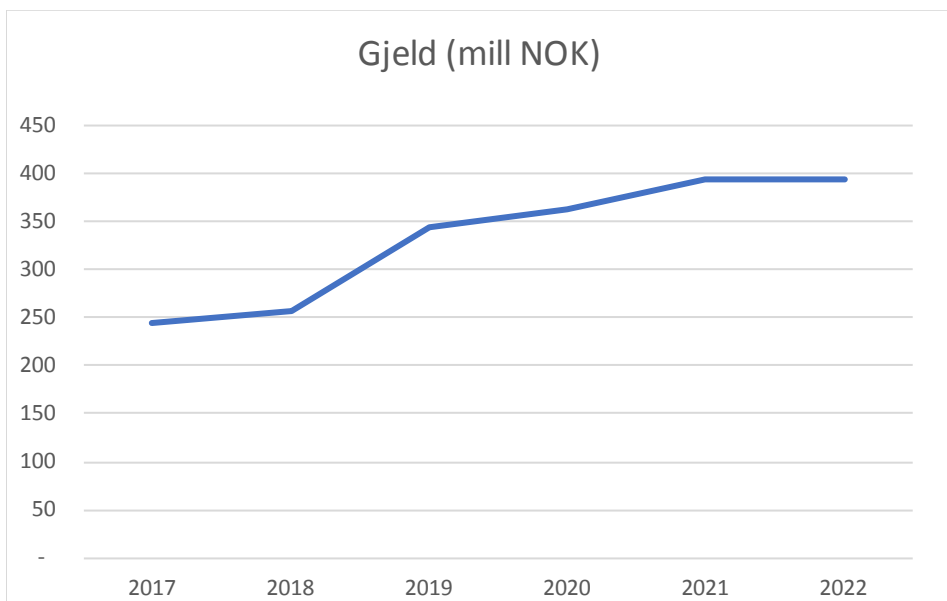
Fra finansrapporten er hentet tabellen under som summerer kommunens samlede låneportefølje til 254mnok:

	31.08.2018	30.04.2018	31.12.2017	31.08.2017
Utestående netto balanse	254 411	258 009	258 809	241 539
Brutto restgjeld	254 411	258 009	258 809	241 539
Utestående nominelt i derivater	30 000	30 000	30 000	30 000
Derivater i % av restgjeld	11,79 %	11,63 %	11,59 %	12,42 %
Gj.nittlig rente siste 12 mnd	1,61 %	1,59 %	1,66 %	1,76 %
Rentebinding (år)	0,13	0,12	0,23	0,36
Andel av rentebinding < 1 år	13,14 %	12,32 %	22,72 %	36,14 %
Kapitalbinding (år)	17,35	17,77	17,76	14,98
Andel av kapitalbinding < 1 år	1,66 %	1,56 %	1,52 %	2,22 %

Kommunens samlede gjeld på 254,4 mnok fordeler seg på følgende utlånsinstitusjoner

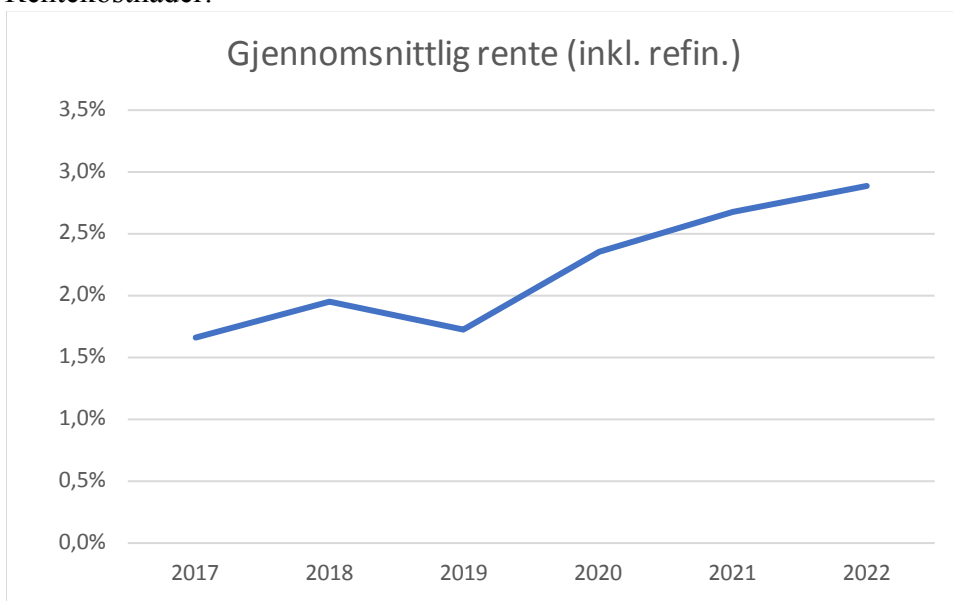

Kommunen ligger med fastrente på ca. 11,8 % av porteføljen, og rådmannen gjør en løpende vurdering av risikoen ved denne posisjonen og må ta hensyn til både gjeldas sammensetning, renteforventninger og økonomisk handlingsrom. Lån knyttet til selvkost vil ha en naturlig hedge ved at en kalkulatorisk renteelement er inkludert i gebyrene. Andel lån som kan knyttes til selvkost, er 35 % og andelen er stabil også for 2019.

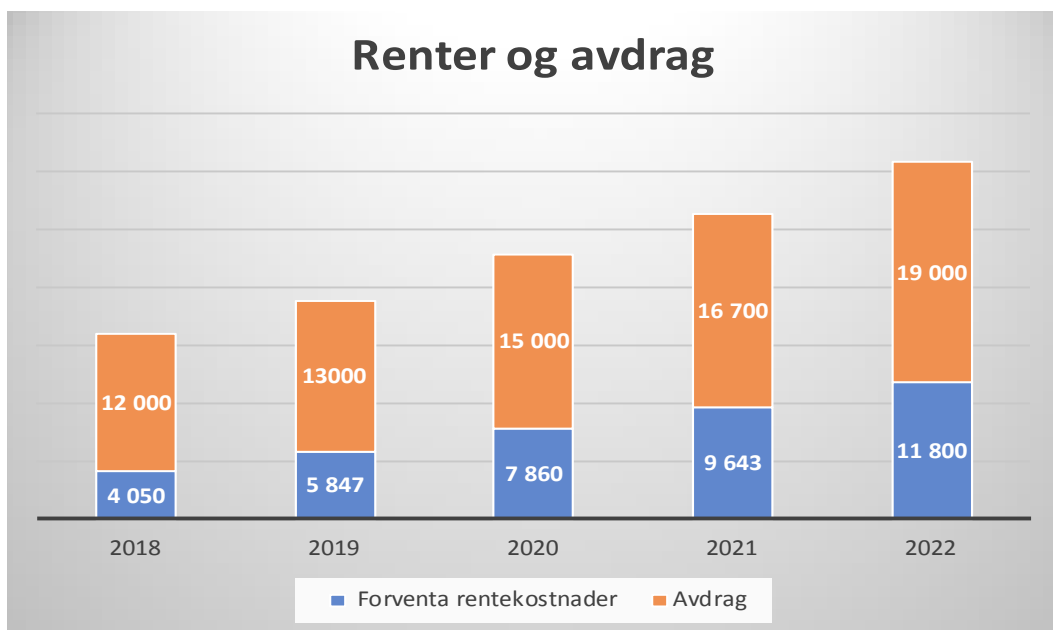

Figur; Utvikling gjeld basert på rådmannens forslag til investeringer

Rentekostnader:

Figur; Kommunalbankens renteforventninger

Figur; Forventa renter og avdrag basert låneopptak og renteutvikling

Finansinntekter

I budsjetterte finansinntekter inngår renteinntekter fra kommunens finansplasseringer, samt utbytte fra Agder Energi og bankinnskudd med de til enhver tid gjeldende rentebetingelser. Kommunen har en også finansportefølje som p.t forvaltes langsiktig av SR Forvaltning basert på kommunens finansreglement (uendret siden 2013) og i den hensikt å ta økt risiko for å oppnå en høyere avkastning enn en risikofri plassering (bankinnskudd). Budsjettet for 2019 legger til grunn posisjonene slik de er gjengitt i finansrapport 2. Tabellen under er hentet fra finansrapport 2 og viser hvilke risikogrupper porteføljen skal plasseres i. fordelt på de ulike ingen i porteføljen en

Risikoklasse	Forenklet beskrivelse (se finansreglement)
1	Obligasjoner og seritifikater garantert av norske stat. Innskudd hovedbank
2	Obligasjoner med fortrinsrett, innskudd, Pengemarkedsfond
3	Obligasjoner investment grade (BBB-)
4	Fondsobligasjoner, high yeild bedre enn BB-
5	Aksjefond
6	Egenkapitalbevis - oksjer OBX lista

Rådmannen legger til grunn at ca. 25 % av porteføljen er plassert i aksjer og 75 % på konto eller obligasjoner med påslag på NIBOR. Til grunn for budsjett 2019 ligger 3,4 % avkastning i aksjemarked og 0,6 % på NIBOR. Anslagene er å anse som forsiktede, men er likevel forbunden med risiko og usikkerhet. Anslagene tar hensyn til direkte avkastning, mens eventuelle verdiendringer er holdt utenom. Historisk avkastning er ikke med i prognosen.

Formidlings lån

Kommunen har en utlånsportefølje på formidlings lån. Renteinntektene fra denne samsvarer rimelig greit med kostnadene knytta til Husbanklånene i Husbanken. Mottatte og betalte

avdrag føres i investeringsregnskapet, og differanse mellom inntekter og kostnader reguleres mot bundet fond.

Utbytte Agder Energi og andre

Kommunens eierskap på 2,07 % av aksjene i Agder Energi har bidratt med betydelige beløp i en årrekke. Til grunn for utbyttet i 2019 ligger kommunenes andel av eierskapet og 70% av underliggende iFRS resultat i selskapet i 2017 fratrukket eierutlegget (satt til 1,5mnok i eiermøtet).

I tillegg til utbytte fra Agder Energi forventes det utbytte fra egenkapitalbevisene i Kvinesdal Sparebank. Kommunestyret vedtok å gå inn med 2 millioner kroner i banken i juni 2017.

Rådmannens forventninger til kontantstrøm fra finansområdet i 2018 kan oppsummeres i tabellen under (tall i hele kroner):

Hovedoversikt	Art (T)	Budsjett2019	Bud18 mEndr	Regnskap17
Finansinntekter	ANDRE RENTEINNEKTER	-	-	50 002
	Gevinst finansielle instrumenter(omløpsmidler)	-	-	2 751 258
	RENTEINNEKTE FORMIDL.LÅN	- 100 000	- 104 000	85 195
	RENTEINNEKTER BANK, FRIE	- 2 000 000	- 2 000 000	2 123 574
	RENTEINNEKTER PENGEPLASSERING	- 1 350 000	- 840 000	761 550
	UTBYTTE AKSELSKAP	- 12 663 000	- 12 885 000	13 013 861
Finansinntekter Totalt		- 16 113 000	- 15 829 000	- 18 785 440
Finansutgifter	AVDRAG KREDITTFORETAK	13 000 000	12 000 000	12 007 661
	GEBYR	-	-	40 523
	MORARENTER	-	-	-
	RENTESWAP	75 000	110 000	47 017
	RENTEUTG. KREDIT.FINANS	6 160 000	4 095 000	3 965 200
	Tap finansielle instrumenter(omløpsmidler)	-	-	188 789
Finansutgifter Totalt		19 235 000	16 205 000	16 249 190
Totalsum		3 122 000	376 000	- 2 536 250

Usikkerheten er først og fremst knytta til verdiutviklinga av kommunens plasseringer. Det er forventet minimumsavdrag som er lagt til grunn for dette tallet.

Avskrivinger

Avskrivningene legges ikke inn budsjettmodellene. Avskrivningene gir et uttrykk for verditapet på kommunenes anleggsmidler. Dette ble i 2016 beregnet til 24 millioner, og er på godt og vel det dobbelte av kommunens avdrag. I praksis betyr dette at kommunen tærer på oppspart kapital.

Endringer i forhold til inneværende økonomiplan

Organisering & struktur

Det er gjort enkelte mindre endringer i organisering og struktur:

- £ Tilskudd til Sirdal Sogn og ASVO er flyttet til en egen ramme, Tilskudd Kirke og andre
- £ Tilpassede stillinger er under ramme for fellesposter

Utgangspunktet for budsjettet har vært å videreføre dagens drift gitt de føringer som er gitt politisk, og tilpasset de rammebetingelser kommunens drift reguleres av. Tabellen under viser skjema 1B slik det er regulert i kommuneloven, for Sirdal Kommunes budsjett for 2019:

Grp ansvar	Grp ansvar (T)	Budsjett2019	Bud18 mEndr	Regnskap17	Bud19 i % av Bud 18 mEndr	Bud19 i % av Regnskap 17
900	POLITISK STYRING	3 637	3 496	2 944	104 %	124 %
901	SENTRAL STØTTEENHET	24 432	22 159	23 926	110 %	102 %
903	SIRDALSGODER	6 189	6 789	6 512	91 %	95 %
905	TILSKUDD KIRKE & ANDRE	4 726	4 587	4 477	103 %	106 %
910	ENHET SKOLE	40 738	35 547	34 401	115 %	118 %
914	BARNEHAGENE	20 160	18 635	17 778	108 %	113 %
916	ELEHEIMANE	1 990	2 035	2 123	98 %	94 %
919	LISTER BARNEVERN	4 369	4 509	4 426	97 %	99 %
920	AMBULANSE	936	1 208	1 900	77 %	49 %
921	HELSEENHET	25 040	21 631	21 268	116 %	118 %
922	NAV	2 019	2 040	2 345	99 %	86 %
924	PLEIE OG OMSORG	54 831	51 896	51 102	106 %	107 %
930	ENHET FOR KULTUR	11 106	10 044	11 567	111 %	96 %
959	VEDLIKEHOLDSPLEANEN	2 000	2 150	2 516	93 %	80 %
961	BYGG	20 500	18 074	20 337	113 %	101 %
962	AREALFORVALTNING	4 261	4 168	3 908	102 %	109 %
963	VEG & PARK	10 898	9 805	10 552	111 %	103 %
964	BRANN	2 770	2 323	2 291	119 %	121 %
965	KRAFTFOND	-	452	25	0 %	0 %
966	VANN OG AVLØP	- 14 581	- 15 721	- 9 692	93 %	150 %
968	HOVEDPLAN VEG	1 000	1 000	576	100 %	174 %
969	FELLESPOSTER 1 B	- 5 765	- 7 117	- 10 439	81 %	55 %
970	TILTAK	2 620	2 330	682	112 %	384 %
971	SKJEMA 1A	- 223 874	- 201 058	- 204 409	111 %	110 %

Bevegelser og endringer målt mot tall for 2018 kan i hovedsak forklares med konsekvensjusteringer og fallende realinntekter. I det følgende vil det bli presentert vurderinger og kommentarer fra enhetsleder for de ulike rammene. Fokus ligger på prioriteringer inn mot 2019 basert på erfaringer fra 2018, samt sett i sammenheng med og vurdert opp mot ny samfunnsdel i kommuneplanen.

INNSPILL OG RESULTATMÅL - ENHETENE

POLITISK STYRING

Ingen spesielle tiltak knyttet til politisk styring. De folkevalgte styrer dette budsjettkapittelet selv.

ENHET FOR STØTTEFUNKSJONER

Driftsbudsjett (vesentlige punkter, inkludert tiltak) - fra sentral støtteenhet:				
Innspill for budsjett og økonomiplan 2019-2020				
Budsjettmessig konsekvens	Beløp	Tiltak - beskrivelse av tiltaket med henvisning til ev. politiske vedtak	Ref. til samfunnsdel	Prioritert tiltak Ja/Nei
Økt ramme	105	Utgifter valg 2019		JA
Økt ramme	913	Økning av utgifter til revisjon, forsikringer. Telefon, innkjøp Pc'er, portoutg. Visma		JA
Økt ramme	170	Innkjøp ny modul personalområdet/opplæringskostnader (digitalisering)	Organisasjon, s. 10, pkt. 8	JA
Økt ramme	198	Økning antall lærlinger	Barn og unge, s. 13, pkt. 12	JA
Redusert ramme	-549	LVK utg. flyttet til konsesjon post, tilskudd kirke, ASVO, livsgledeprosjekt, tilrettelagte stilling (flyttet fra 901)		JA

RESULTATMÅL 2019

Hovedmål/-område	Ref. til samfunnsdel	Resultatmål	Kjennetegn på måloppnåelse	Status/kontroll
------------------	----------------------	-------------	----------------------------	-----------------

Digitalisering.	Organisasjon, s. 10 – pkt 1 og pkt 8.	Oppdatert programvare som til enhver tid effektivt kan levere tjenester av høy kvalitet. - Gj.gang av programvare ved hver avdeling foretas. - Plan for eventuelle nyinnkjøp kartlegges (med tids-perspektiv). - Opplæring for maksimal utnyttelse av systemene som er med på å gjøre avdelingene mer effektive. Dra veksler på hverandre.	Effektivitet/kvalitet. Rasjonelle arbeidsprosesser.	Arbeidsplaner med tidsfrister samt innarbeiding i budsjett og øko.plan.
Effektivisering.	Økonomi, s. 9 – pkt 1.	Gjennomgang av kommunal drift foretas med sikte på kostnads-reduksjoner.	Reduserte driftskostnader. Konkrete tiltak vedtas i kommunestyret og iverksettes.	Arbeid iverksettes på grunnlag av KOSTRA-analyser.
Samhandling.	Organisasjon,s. 10 – pkt 2.	Bedre samhandling mellom politisk og administrativt nivå.	Tidligere og bedre budsjettprosess – samling om våren. Folkevalgtopplæring etter kommunevalget. Evaluering av saker lagt frem for politisk behandling (kvalitet i saksbehandlingen).	Samling planlegges og gj.føres om våren. Opplæring planlegges og gj.føres. Systematisk tilbakemelding etter avholdte møter i utvalgene.
Belegg ved elevheimen.	Økonomi, s. 9 – pkt 1. Likestilling, befolkningssammensetning og integrering, s. 11 – pkt. 1 og pkt. 4 (s.12). Næringsutvikling, s. 17, pkt. 13, (s. 18).	Flere leietakere på Øyghedlar elevheim (gjennom flere elever ved Sirdal vgs.).	Økte leieinntekter. Flere inngåtte leieavtaler. Gode resultater på trivselsundersøkelse (elever som trives og som opplever trygghet er gode ambassadører mht. rekruttering).	Innsøking/opptak til Sirdal vgs. Gj.føring av trivselsundersøkelse.

SIRDALSGODER

Driftsbudsjett (vesentlige punkter, inkludert tiltak) - Sirdalsgoder:

Innspill for budsjett og økonomiplan 2019-2020

Budsjettmessig konsekvens	Beløp	Tiltak - beskrivelse av tiltaket med henvisning til ev. politiske vedtak	Ref. til samfunnsdel	Prioritert tiltak Ja/Nei
Søke å holde dagens ramme Økt markedspris kan gi kommunen økte utgifter med ca. 1,3-2,6 millioner kroner	1.300	Justerere Sirdalstariff næring for om mulig å holde budsjettamme		JA
Redusere ramme	600`	Tilpasse avsetning til boligtilskudd til forventet bruk		JA

ENHET SKOLE

Driftsbudsjett (vesentlige punkter, inkludert tiltak) - fra enhet skole				
Innspill for budsjett og økonomiplan 2019-2020				
Budsjettmessig konsekvens	Beløp	Tiltak - beskrivelse av tiltaket med henvisning til ev. politiske vedtak	Ref. til samfunnsdel	Prioritert tiltak Ja/Nei
Økt ramme	400	Inndekning av økt stillingsramme som følge av bortfall av statlige midler til økt lærertetthet. Vi har 0,57 årsverk som vi ikke lenger får refundert lønnsutgifter for.	Barn og unge, s. 13, pkt.1,5,7,8	JA
Økt ramme	800	Ressurs til oppfølging av funksj.hemmet elev må videreføres i 2019 med 150% fagarbeider og 20% pedagogressurs (reduert ifht. rådmannens vedtak for høst 2018)	Barn og unge, s. 13, pkt.1,5,7,8	Delvis. Flyttet 100 % fagarbeiderressurs fra Tonstad barnehage til Tonstad skule
Økt ramme	450	Økt bemanning med ca. 80% i SFO pga. stor økning i elevtall i SFO, samt oppf. av enkeltelever	Barn og unge, s. 13, pkt. 1,5,7,8	NEI.

Økt ramme	675	Ressurskrevende elever, som krever ca. 150 % assistentressurs for å ivareta enkeltelever s13, pkt. 1,5,7,8 og klassemiljø/ læringsmiljø	Barn og unge, s.13,pkt. 1,5,7,8	Delvis.
Økt ramme	150	Øke administrativ ressurs (ledelse) på Tonstad skule med 20%	Hovedmål, s.7,pkt.4, organisasjon, s.10,pkt. 1,5,7	NEI.

RESULTATMÅL 2019

Hovedmål/-område	Ref. til samfunnsdel	Resultatmål	Kjennetegn på måloppnåelse	Status/kontroll
Gode og trygge oppvekst- og læringsmiljø, som legger grunnlaget for at barn og unge kjenner trygghet, mestrer utfordringer, får brukt sine ressurser og bidrar til utviklingen av Sirdal.	Barn og unge, s. 13, pkt. 8.	Alle elever opplever et trygt, godt og inkluderende skolemiljø, med fravær av mobbing	Skolene gjennomfører forebyggende tiltak. Skolene overholder aktivitetsplikten. Skolene arbeider etter BTI-modellen i oppfølging av enkeltelever.	Elevundersøkelsen. Lokale brukerundersøkelser. Stafettlogg-statistikk.
	Barn og unge, s. 13, pkt. 1 og 7.	Gode resultat på nasjonale prøver og eksamen. Resultat på NP i engelsk forbedres (over tid)	Gjennomsnittsskår på NP for 5., 8. og 9.trinn i løpet av en femårsperiode (2015-2020). Resultat for NP i engelsk heves i perioden (2015-2020), særlig for 5.trinn.	Nasjonale prøver Eksamensresultat
Gi deltakerne i voksenopplæringen god kjennskap til norsk språk, kultur og samfunnsliv og tilpasset opplæring preget av høy faglig kvalitet	Barn og unge, s. 13, pkt. 7	Alle deltakerne får tilpasset opplæring. Alle deltakerne får opplæring av kvalifisert personale.	Skolen har laget individuelle planer sammen med hver enkelt deltaker. Deltakerne oppnår sine mål. Skolen konkretiserer og følger opp kompetanseplanen.	Trekantsamtaler Deltakersamtaler Brukerundersøkelse Norskprøve Samfunnskunnskapsprøve Statsborgerprøve

ENHET BARNEHAGE

INGEN SPESIELLE TILTAK INNEN BARNEHAGE BORTSETT FRA JUSTERING I FORHOLD TIL BARNETALL OG OPPHOLDSBETALING, DEFLATOR FOR LØNN, LISTER PTT, BARNEHAGENETTVERK I LISTER M.V.

RESULTATMÅL 2019

Hovedmål/-område	Ref. til samfunnsdel	Resultatmål	Kjennetegn på måloppnåelse	Status/kontroll
------------------	----------------------	-------------	----------------------------	-----------------

*Et positivt arbeidsmiljø som gir trygghet, trivsel og utvikling	Hovedmål, s. 7 – pkt. 4 og 5.	*stabile personalgrupper med lite turnover *samlet kompetanseplan for alle ansatte foreligger	*ansatte som trives på jobb *barna trives i barnehagen * foreldre er fornøyde med barnehagetilbudet *sykefravær under 6%	*medarbeiderundersøkelse *brukerundersøkelse *frævrerstatestikk
Barnehagene har et godt og inkluderende læringsmiljø	Oppvekst og levekår, s. 11-pkt. 4 Barn og unge, s. 13 – pkt. 8	*Trygge barn med god sosial kompetanse * Ansatte er kvalifiserte, tilstede og «pålogget» * Barnehagene tilbyr kosthold basert på retningslinjer for mat og måltider fra helsedirektoratet	*Autoritative ansatte med tydelige mål for samspillet mellom barn/voksne, barn/barn og voksne/voksne	*halvårig refleksjon og vurdering av egen praksis-som deretter danner grunnlag for endring og videreutvikling

LISTER BARNEVERN

BUDSJETTTRAMMEN ER SOM FORESLÅTT FRA LISTER BARNEVERN. INGEN REDUKSJON UTFRA ANTATT BEHOV HOS ENKELTBARN SOM SIRDAL KOMMUNE HAR ANSVAR FOR.

AMBULANSE

Driftsbudsjett (vesentlige punkter, inkludert tiltak) - fra ambulanse: (helseenhet)				
Innspill for budsjett og økonomiplan 2019-2020				
Budsjettmessig konsekvens	Beløp	Tiltak - beskrivelse av tiltaket med henvisning til ev. politiske vedtak	Ref. til samfunnsdel	Prioritert tiltak Ja/Nei
Redusert ramme		Det er avtalt forhandlinger med Sørlandet Sykehus HF i forhold til avtalen kommunen har angående ambulanse-tjenesten. Grunnlaget for forhandlingene er økt aktivitet siste årene i forhold til det gjeldende avtale beskriver. Det må dermed forventes økte refusjoner fra sykehuset.		JA.

ENHET HELSE

Driftsbudsjett (vesentlige punkter, inkludert tiltak) - fra enhet helse:				
Innspill for budsjett og økonomiplan 2019-2020				
Budsjettmessig konsekvens	Beløp	Tiltak - beskrivelse av tiltaket med henvisning til ev. politiske vedtak	Ref. til samfunnsdel	Prioritert tiltak Ja/Nei
Økt ramme	150	Det er behov for en oppgradering av medisinsk utstyr og inventar på legekantorene. Det trengs et par nye undersøkelses- benker og noe annet utstyr.	Helse og omsorg, s. 14, pkt. 2	JA
Økt ramme	100	Det må beregnes økte utgifter til Helsennettverk Lister. Det er faste utgifter i tillegg til andeler på ulike prosjekt i Lister som Miljørettet helsevern og IPS team Lister		JA
Økt ramme	1 000	Det blir økte satser på beredskapstillegget på legevaktjenestene. Dette er statlige føringer.		JA
Økt ramme – statlige midler	80	Regjeringen har styrket helsestasjons- og skolehelsetjenesten med økte midler gjennom statsbudsjettet for 2019.		JA
Økt ramme	70	Økte utgifter til innkjøp av datamaskiner, mobiltelefoner og utstyr til mobil omsorg.	Helse og omsorg, s. 14 – pkt. 2	NEI
Økt ramme	500	Økte utgifter til legevikar på grunn av vedtak om permisjon lønnet og ulønnet.		NEI
Økt ramme	140	Det har vært en økning av tjenesten brukerstyrt personlig assistent(BPA) siste tiden. Det er derfor behov for mer ressurser for å gi denne lovpålagte tjenesten.	Helse og omsorg, s. 14 – pkt. 1	JA
Økt ramme	500	Vakant vernepleierstilling etter vedtatt turnus - Litlemohagen bofellesskap.	Helse og omsorg, s. 14 – pkt. 1 Vedtak	JA

Økt ramme	227	Vakant jordmorstilling 20 %	Helse og omsorg, s. 14 – pkt. 1	NEI
Økt ramme	170	Kommunal psykolog - kommunens egenandel –	Lovpålagt i 2020	NEI

RESULTATMÅL 2019

Hovedmål/ -område	Ref. til samfunnsdel	Resultatmål	Kjennetegn på måloppnåelse	Status/kontroll
----------------------	-------------------------	-------------	-------------------------------	-----------------

<p>Interkommunale prosjekter og samarbeid er nyttige og bidrar også til et helhetlig og individuelt tilrettelagt tjenestetilbudet</p>	<p>Tjenester skal leveres med god kvalitet og til riktig tid.</p> <p>Vi skal være opptatt av hva som er viktig for deg, og gi helhetlige tjenester</p> <p>Habilitering - og rehabiliteringstilbud som ivaretar innbyggere med komplekse og sammensatte lidelser</p>	<p>Et fortsatt samarbeid innen Lister og helsenetverket med fokus på resultat/rapportering innen de ulike tjenesteområdene</p> <p>Psykisk helse og rus.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ FACT – team ➤ IPS Lister (individuelt jobbstøtte- prosjekt) <p>Delta i Lister samarbeid vedrørende St. melding: Leve hele livet.</p> <p>Kompetansedeling og felles satsing i Lister</p> <p>Nyttiggjøre seg prosjektet: Måling og mening.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Alle fagledere og primærkontakter har opplæring innen IPLOS ➤ Bruke statistikker innen IPLOS og andre måleverktøy for å vurdere tjenestene <p>Delta i Lister samarbeid innen miljørettet helsevern</p> <p>Samarbeid om jordmortjenester mellom kommunen og sykehuset – jordmor ansatt</p> <p>Samarbeid om psykologtjenester med annen kommune eller sykehus</p> <p>Lister barnevern er et godt tilbud til aktuelle brukere, et bra tverrfaglig samarbeid og god kommunikasjon mellom ulike parter</p> <p>Oppdaterte retningslinjer for helse- og omsorgstjenester i forhold til evt. nye lovkrav.</p> <p>Velferdsteknologi innen aktuelle tjenester – delta i fagutvalg Lister.</p> <p>Delta i fagutvalg folkehelse og levekår – en oppdatert folkehelseoversikt med lokale satsingsområder.</p>	<p>Oppdaterte samarbeidsavtaler</p> <p>Status nytte og gevinst i prosjektene – antall brukere – økt kompetanse – ressursbruk – brukermidvirkning måles</p> <p>Handlingsplan på aktuelle tiltak – satsingsområder som er nyttige for Sirdal</p> <p>Bruk av statistikkene innen tjenesteutvikling Gjennomføring av e-lærings kurs</p> <p>Det er utarbeidet felles rutiner i Lister</p> <p>Jordmor ansatt innen sept. 2019</p> <p>Kommunal psykolog ansatt innen 2019</p> <p>Aktuelle saker tas opp i referansegruppa Faste tverrfaglige møter Alle tiltak tilbys i Sirdal</p>	<p>Evaluerings av aktuelle samarbeidsavtaler</p> <p>Intern arbeidsgruppe knyttet til prosjektene – ansvar for rapportering</p> <p>Rapport i løpet av 2019</p> <p>Bruk av statistikker Antall ansatte som har gjennomført opplæring</p> <p>Nye rutiner er tatt i bruk</p> <p>Jordmor ansatt</p> <p>Kommunale midler og rapportering på tilskudd</p> <p>Informasjon og evaluering på tverrfaglige samarbeidsmøter</p>
---	---	---	---	---

			<p>Fortsatt ukentlige avtaler</p> <p>Revidere retningslinjene i løpet av 2019</p> <p>Bruk av velferdsteknologi er individuelt tilpasset</p> <p>Folkehelseover-sikt oppdatert Status lokale satsingsområder Tilbud om egentrening egnet sted m/personell Styrke frisklivssentralen.</p>	<p>Reviderte retningslinjer er vedtatt</p> <p>Oversikt over bruk av velferdsteknologiske løsninger</p> <p>Vedtatt folkehelseover-sikt</p>
<p>Tidlig innsats, bedre samordning og god foreldreinvolvering</p>	<p>Sikre tidlig innsats, helhetlig og koordinert tjenestetilbud overfor foreldre og barn</p> <p>Tjenestetilbud som bidrar til sosial utjevning og likeverdige vilkår</p> <p>Kommunen er pådriver for etablering av utlånssentraler med utstyr til fritidsaktiviteter</p>	<p>Bruk av handlingsveiledere innen «Bedre tverrfaglig innsats» (BTI) Bruk av stafettlogg Utarbeidet handlingsveiledere innen voksentjenester</p> <p>Handlingsplan mot vold i nære relasjoner er vedtatt og kjent blant ansatte</p> <p>Utjevne sosiale forskjeller</p> <p>Sikre informasjonsflyt mellom tverrfaglige samarbeidspartnere</p> <p>Følge opp økt satsning innen helsestasjons- tjenester i forhold til nasjonale føringer</p>	<p>BTI verktøy og stafettlogg brukes av aktuelle ansatte i enheten Handlingsveiledere innen voksentjenester er tatt i bruk</p> <p>Tiltaksplan og tiltakskort er kjent – tatt i bruk v/ behov og evaluert</p> <p>Økonomiske tiltak til lavinntektsfamilier Utstyrssentral</p> <p>Gode rutiner for informasjonsutveksling med barnevern, ABUP.</p> <p>Økte ressurser i forhold til satsinger nasjonalt</p>	<p>Statistikker og rapporter på antall stafettlogger</p> <p>Tiltaksplan er evaluert og revidert på tverrfaglig samarbeidsmøte</p> <p>Oversikt over bruk av tiltak for å utjevne sosiale forskjeller</p> <p>Faste samarbeidsmøter</p> <p>Kommunale midler og rapportering på tilskudd/ressurs-bruk</p>

<p>Gi tjenester med fokus på ny teknologi og gode elektroniske løsninger for innbyggerne og ressursbesparing for de ansatte.</p>	<p>Ta i bruk tilgjengelige elektroniske løsninger for effektiv drift</p>	<p>Prosjekt Visma samhandling Profil er gjennomført</p> <p>Mobil omsorg er tatt i bruk innen aktuelle tjenesteområder</p> <p>Kommunikasjon med hjelpemiddelsentralen via nettbrett</p> <p>Fastlegelister som er tilpasset for å gi en best mulig oppfølging av pasienter</p> <p>Legemiddelgjennomgang dokumenteres og gjennomføres i tråd med gjeldende retningslinjer og lover</p> <p>Nye elektroniske løsninger på legekantoret er innført og tatt i bruk</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Timebestilling ➤ Reseptfornyning ➤ E-dialog ➤ Betalingsterminal <p>Røntgenapparatet er tatt i bruk ved at det er mulig å sende bilder.</p>	<p>Prosjektplan følges opp og egenbetaling og svar ut tatt i bruk</p> <p>Mobil omsorg tatt i bruk av alle ansatte – rutiner er laget – nødvendig kompetanse nettbrett er kjøpt inn.</p> <p>Nødvendig kompetanse – nettbrett er kjøpt inn</p> <p>Informasjon på hjemmesider om evt. endringer</p> <p>At legemiddellister er oppdatert</p> <p>God informasjon til brukerne Bruken dokumenteres Kan frigjort tid måles</p> <p>Bruke røntgenapparat innen legetjenesten</p>	<p>Egenrapportering</p> <p>Rapportering på bruk</p> <p>Rapportering på bruk</p> <p>Følge opp endringer</p> <p>Årlig kontroll</p> <p>Rapportering på bruk av nye tjenester</p> <p>Bruk rapporteres jevnlig</p>
--	--	---	---	---

ENHET NAV

Flyktningkonsulent

Som tidligere år dekkes enhetenes direkte kostnader i forbindelse med integrering av flyktninger fra flyktningefondet. Integreringstilskudd føres på flyktningeavdelingen, og ubrukte midler avsettes til fond. Rådmannen forventer en reduksjon som følge av økt bruk av integreringsmidler ved blant annet Tonstad Skole. Forventet utvikling vises i tabellen under.

	Budsjett 2019	Budsjett 2018	Budsjett 2017
Integreringstilskudd	-2469	-4220	
Saldo flyktingefondet 01.01	6075	6729	
Avsatt til fond flyktingeenheten	297	727	
Bruk av flyktingefondet			
<i>Tonstad Skole</i>	-970	-618	
<i>Voksenopplæring</i>	-400	-763	
<i>Helseenheten</i>			
Saldo flyktingefondet 31.12	5002	6075	6729

RESULTATMÅL 2019

Hovedmål/ -område	Ref. til samfunnsdel	Resultatmål	Kjennetegn på måloppnåelse	Status/kontroll
Mål om 100 % gjennomføring av utdanning for alle flyktingene som deltar i et utdanningsløp	Tjenester som bidrar til sosial utjevning og likeverdige vilkår, utdanning er en viktig faktor Innvandrere er med på å øke folketallet, og er en ressurs i lokalsamfunnet Flere av flyktingene er og har vært i arbeidspraksis i helse og omsorgs -tjenesten, og kan bl.a bli en viktig ressurs i forhold til forventet økning i andelen av eldre	Tett og tidlig oppfølging i utdanningsfasen Tilstedeværelse på utdanningsinstitusjonene Gi individuell råd og veiledning Samarbeidsmøter, utdannings institusjon, elev, flyktingetjenesten, NAV Tilrettelegge for nødvendig transport mellom kommunen og utdanningsinstitusjon Kartlegging av arbeidsmarkedet Praksisplasser	-At den enkelt får individuell oppfølging som gir gode resultat -At den enkelte gjennomfører -Starter i et videre utdanningsløp -Søker jobb -Får tilbud om jobb -Fortsatt ønsker og har mulighet til å bli boende i kommunen	-Tett oppfølging, forebygge drop-out -Samarbeidsmøter elev-utdannings – institusjon - -Flyktingetjenesten – NAV -Låg fraværspersent -Gjennomført og bestått eksamen -Flere søker videre utdanning -Har søkt på ledige stillinger, og mottatt tilbud om jobb
Oppstart og gjennomføring av «Fra leie til eie -modellen»	Kommunen skal i større grad utnytte muligheter som ligger i Husbankens ordninger i arbeidet for å realisere boligprosjekter. «Fra leie til eie-modellen» skal benyttes som virkemiddel innenfor boligsosialt arbeid	Etablere tverretattlig deltakelse og god struktur Rask og riktig avklaring, hvem bidrar med hva/ hvilke kompetanse Måltrett og konstruktivt samarbeid mellom relevante bidragsytere Tydelig avklaring og formidling til brukergruppen	-Egnede boliger til formålet er avklart -Søker mottar raskt informasjon om hvilke boliger som er aktuelle for ordningen -Brukergruppen mottar nødvendig veiledning i søknadsprosessen -Det tildeles boliger etter «fra leie til eie – modellen»	-Hvilke boliger som ligger til ordningen er avklart -Tilbudet rettes mot relevante brukergrupper -Søker mottar nødvendig informasjon -Søker er fornøyd med søknadsprosessen -At det er relevante søkere i Sirdal kommune som benytter seg av ordningen

Ta i bruk IPS (individuelt jobbstøtte prosjekt) tilbud om jobbstøtte til arbeidssøkere	Det må legges til rette for at innbyggerne kan ta ansvar for eget liv og helse, ta i bruk nye modeller, metoder og organisering av tjenester Tjenestetilbud som bidrar til sosial utjevning og likeverdige vilkår	Delta i styringsgruppen, IPS i Lister Sikre kompetanse - overføring mellom ulike faginstanser Kartlegging av relevante brukere Gi jobbsøker tro på at de kan komme i ordinært arbeid på tross av rus/psykiske helseutfordringer Individuell jobbstøtte Dele kunnskap om arbeidsmarkedet i regionen	-Samarbeid, fremme kompetanseutvikling mellom faggrupper og mellomnivå som kommer bruker til gode -Bedrifter i Lister er kjent med ordningen, og tilbyr jobb -IPS konsulent/bruker/arbeidsgiver er i dialog for avklaring mot ordinært arbeid -Jobbsøker har fått tro på at det er jobbmuligheter i det ordinære arbeidsmarkedet	-Kompetanse overføring mellom ulike faginstanser, NAV, DPS, jobbspesialister og andre kommunale tjenester -Jobbsøkere med helseutfordringer har tro på at de kan komme i ordinært arbeid -Oppnå egen inntektssikring -IPS metoden gir resultat -Arbeidsgivere i kommunen/regionen deltar og bidrar
--	--	---	---	--

ENHET PLEIE OG OMSORG

Driftsbudsjett (vesentlige punkter, inkludert tiltak) - fra enhet:				
Innspill for budsjett og økonomiplan 2019-2020				
Budsettmessig konsekvens	Beløp	Tiltak - beskrivelse av tiltaket med henvisning til ev. politiske vedtak	Ref. til samfunnsdel	Prioritert tiltak Ja/Nei
Økt ramme		Utgifter ifm ulike vikarposter er lagt inn i rammen, samt overtid. Innarbeidet praksis med innleie av vikar ved sykefravær, velferdspermisjoner, kursdeltakelse og utdanningspermisjoner ol medfører betydelige vikarutgifter. Dette for å ivareta forsvarlig drift gjennom hele døgnet. Utgifter estimert fra regnskap 2018.	HO;s. 14 pkt. 4	JA.
Økt ramme	400000	Stillingsøkning merkantilt tilsvarende 0,5 årsverk grunnet overflytting av medarbeider fra annen enhet. Stillingsressurs må tilføres.		JA Omprioritering av stillingsressurs fra økonomiavdelingen.
Økt ramme	400000	Nedjustert inntekter (-400000) ifm oppholdsbetaling, da det forventes redusert belegg grunnet demografiske forhold/statistikk. Betydelig redusert antall eldre i den neste 5 års perioden. Estimert ut fra regnskap 2018.	HO; s. 14 pkt 3 og 6	JA

		GENERELT:		
Økt ramme	750000	Rekrutteringstiltak: har hatt noe effekt, noe som skal vise igjen på sikt ifht reduserte utgifter til overtid/vikarbyrå. Dette er tatt høyde for i rammen 2019. Videre er fortsatt enkelte ansatte i et studieforløp, hvor utgifter til skolemateriell samt permisjon med lønn og skoledager/praksis er innvilget. Dette medfører merutgifter ut skoleåret 2019/2020, spesielt mtp vikarutgifter. Estimert til merutgifter tilsvarende 1 årsverk.	HO; s14 pkt. 4	NEI
		Sykefravær: Det må jobbes med tettere sykefraværsoppfølging (fravær pr sept-18 på 10,25%) og tilstrebe økt jobbnærvær.	ORG; s. 10 pkt 5	JA
		Vedtatt innsparing på -700000 kr har i 2018 ikke latt seg gjennomføre. Prioritering for 2019 vil være økt samarbeid (kompetanse/personalressurser) på tvers av avdelinger, samt justering av bemanningsnorm opp mot belegg. Dette vil være tiltak som vil kunne gi økonomisk gevinst på sikt.		JA

RESULTATMÅL 2019

Hovedmål/ -område	Ref. til samfunnsdel	Resultatmål	Kjennetegn på måloppnåelse	Status/ kontroll
Styrke hjemmebasert omsorg	Helse og omsorg, s.14 pkt. 3: Det skal legges til rette for at flest mulig av de som ønsker det kan bo lengst mulig i eget hjem. Likestilling, befolkningssammensetning og integrering, s. 11 – pkt. 7 (s.12) Helse og omsorg, s. 14 –pkt. 6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tjenestene er tilrettelagt slik at innbyggerne kan bo og oppleve trygghet i eget hjem lengst mulig 2. Tjenesteyting hele døgnet i eget hjem (i hele kommunen) 3. Velferdsteknologiske løsninger som digitale trygghetsalarm, pilly, digitale tilsyn, gps osv er implementert i tjenesten. 4. Systematisk oppfølging av hjemmeboende med demens 5. Styrket aktivitet/dagtilbud 6. Økt brukervedvirkning 7. Etablert kommunikasjonsstrategi 8. Retningslinjer for helse og omsorgstjenester er tilpasset tjenesten 	<p>Resultat bruker/pårørendeundersøkelse</p> <p>Etablert frivilligteam</p> <p>Økt antall brukere med hj.basert tjenester/akt.tilbud, redusert antall institusjonsbeboere</p> <p>Utført funksjonskartlegging forebyggende, og ved endringer</p> <p>Hensiktsmessig organisert natt-tjeneste</p>	<p>Representasjon på eldre dagen, pensjonistklubb, eldreråd, pårørende forening etc.</p> <p>Delta i frivilligteammøter</p> <p>Gjennomført og benytt et brukerundersøkelser aktivt i planlegging</p> <p>Rapportering av beleggs-prosent institusjon jevnlig</p> <p>Revidert retningslinjer innen juni 2019.</p>

Kvalitetssikre elektronisk pasientjournal (EPJ)	Helse og omsorg, s. 14 – pkt. 2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Alle medarbeidere dokumenterer i EPJ i tråd med gjeldende retningslinjer/lov 2. Saksbehandling av enkeltvedtak er i tråd med gjeldende retningslinjer/lov 3. Legemiddelhåndtering dokumenteres og gjennomføres i tråd med gjeldende retningslinjer/lov 4. Systematisk bruk av tilgjengelige data/verktøy 	<p>Gjennomført kompetanse-heving på følgende områder: IPLOS Saksbeh Legemiddel-håndtering</p> <p>Stikkprøver</p> <p>Oppdaterte tiltaksplaner og funksjons-nivå, samt vedtak på alle som mottar tjenester.</p> <p>Implementert verktøy ifm prosjekt måling og mening</p>	<p>Gjennomført og evaluert prosjekt digital samhandling (Profil)</p> <p>Mobil omsorg i alle avdelinger</p> <p>Revidert legemiddel-håndterings Rutiner med tilhørende rutiner</p> <p>Benytte måleverktøy aktivt i utforming av strategi</p>
Livsglede for eldre	Helse og omsorg, s. 14 – pkt. 1.	Ny sertifisering høsten 2019	Sertifisert livsglede sykehjem	Reviderte og implementerte rutiner ifm livsglede
Styrking av ledelses-funksjonen	Organisasjon, s.10 - pkt. 5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Etablert lederteam som styrker samarbeid og fleksibilitet på tvers (avdelinger/komp.) 2. Økt lederkompetanse 3. Økt jobbnærver 	<p>Jobbnærver på 93 %</p> <p>Tilrettelagt/ Økt ledelses-ressurser</p> <p>God øko.styring/ Involvering og hensiktsmessig ressursstyring</p>	<p>Månedlig rapportering på jobbnærver</p> <p>Arbeidsplan/tur nus justert i tråd med behov</p> <p>Regnskaps-rapportering Månedlig</p> <p>Redusert innleie av vikar ved fravær/annet</p>

ENHET KULTUR

Driftsbudsjett (vesentlige punkter, inkludert tiltak) - fra enhet kultur:				
Innspill for budsjett og økonomiplan 2019-2020				
Budsettmessig konsekvens	Beløp	Tiltak - beskrivelse av tiltaket med henvisning til ev. politiske vedtak	Ref. til samfunnsdel	Prioritert tiltak Ja/Nei

Økt ramme	960	<p>Årsaken til at rammen på 2019 budjettet har økt vesentlig fra justert budsjettamme for oppsummere i følgende forhold: Generell lønnsvekst, økt stillingsforhold til ramme ved SMOK, lønn til dirigent, nyansatt biblioteksjef og økt tilskudd til løypekjøring. Alt dette er det gjort politiske vedtak på. En har videre ikke kommet helt i mål når det ramme for 2018 gjelder gjennomføring av vedtatt innsparingsvedtak fra 2014 og 2018. Her vises det til egen sak.</p>	<p>Hovedmål, s.7 pkt. 3</p> <p>Barn og unge, s. 13 - pkt. 4 og 7</p> <p>Kultur, fritid og friluftsliv, s. 15 - pkt. 3 og 6</p> <p>Organisasjon, s. 10 - pkt. 1 og 3</p>	JA.
-----------	-----	---	---	-----

RESULTATMÅL 2019

Hovedmål/ område	Ref. til samfunnsdel	Resultatmål	Kjennetegn på måloppnåelse	Status/kontroll
Sirdal Fjellmuseum Og Kvæven bygdetun	Næringsutvik-ling, s. 17 - pkt: 8, 9,10, Infrastruktur og kommunika-sjon, s. 21 –pkt. 7	Utarbeide en konkret tiltaksplan for Sirdal Fjellmuseum og Kvæven Bygdetun.	<p>Et mer levende museum</p> <p>Flere besøkende</p> <p>Flere arrangement</p> <p>Tettere samarbeid mellom ulike aktører</p> <p>Avsetting av midler i kommende budsjett/økonomiplaner til tiltak ved Sirdal Fjellmuseum</p>	<p>Det er et bredt ønske om å få utnyttet potensialet som ligger på Kvæven bedre. Jf. punkter i samfunnsdelen</p> <p>Det kommer opp politisk sak høsten 2018 hvor en ønsker å sette dette på agendaen</p>

Sirdal kulturhus og evt. området rundt.	Kultur, fritid og friluftsliv, s. 15 – pkt. 2,3,6,7 Likestilling, befolknings-samensetning og integrering, s. 11 – pkt. 8	Sette i gang en prosess for å videreutvikle kulturhuset som Sirdals kultursenter	Et mer «levende» og åpent kulturhus Større aktivitet Flere besøkende Flere arrangement Flere ulike brukere Flere bruksområder må utredes.	Fremme politisk sak hvor det vises til aktuelle punkter i kommunepl. samfunnsdel.
---	--	--	--	---

ENHET BYGG OG EIENDOM

Driftsbudsjett (vesentlige punkter, inkludert tiltak) - fra enhet:				
Innspill for budsjett og økonomiplan 2019-2020				
Budsjettmessig konsekvens	Beløp	Tiltak - beskrivelse av tiltaket med henvisning til ev. politiske vedtak	Ref. til samfunnsdel	Prioritert tiltak Ja/Nei
Økt ramme	5400	Kommunal eiendomsforvaltning		NEI. Delvis innvilget. Rammen er økt fra 18,1 til 20,5 millioner kroner fra 2018 til 2019
Økt ramme	3000	Vedlikeholdsplan		NEI. Ramme for vedlikeholdsplan holdes på samme nivå som 2018.

RESULTATMÅL 2019

Hovedmål/-område	Ref. til samfunnsdel	Resultatmål	Kjennetegn på måloppnåelse	Status/kontroll
Gjennomføre forbedringer fremkommet i evalueringsrapporten organisering bygg og eiendom.	Økonomi, s. 9 pkt. 2 og Organisasjon, s. 10 – pkt. 1 og 4.	Kvittere ut	Når ledergruppen på BE anser punktene for kvittert ut.	Løpesak i ledergruppen.
Nytt styringssystem SD anlegg	Økonomi, s. 9 pkt. 2. Organisasjon, s. 10 – pkt. 8.	Når dette er igangsatt. Måloppnåelse forutsetter at det bevilges penger til gjennomføring	Forbedre	Oppnådd når systemet er igangsatt

ENHET AREALFORVALTNING

Driftsbudsjett (vesentlige punkter, inkludert tiltak) - fra arealenhet				
Innspill for budsjett og økonomiplan 2019-2020				
Budsjettmessig konsekvens	Beløp	Tiltak - beskrivelse av tiltaket med henvisning til ev. politiske vedtak	Ref. til samfunnsdel	Prioritert tiltak Ja/Nei
Redusert – (selvkost)	-145	Lister byggesaks-tilsyn tatt ut fordi medlems-kommunene har sagt opp samarbeids-avtalen. Vakant arealplanlegger lagt inn. Resultat kan forbedres ved økning i gebyr og reduksjon av kjøp av tjenester.	Areal, klima og miljø, s.20 - pkt. 9.	JA

RESULTATMÅL 2019

Hovedmål/-område	Ref. til samfunnsdel	Resultatmål	Kjennetegn på måloppnåelse	Status/kontroll
Reguleringsplan/saksbehandling	Organisasjon, s. 10	Effektivisere planprosesser	Forbedret informasjon på nettside, (knyttet både til prosess og dokumentkrav).	Halvårlig
Landbruk/Informasjons-strategi	Landbruk, s. 18 – pkt. 5	Øke antall 10 årige jordleiekontrakter.	Informasjon på nettside, brev og møter.	Halvårlig

ENHET TEKNISK DRIFT

Driftsbudsjett (vesentlige punkter, inkludert tiltak) - fra enhet teknisk drift
Innspill for budsjett og økonomiplan 2019-2020

Budjettmessig konsekvens	Beløp	Tiltak - beskrivelse av tiltaket med henvisning til ev. politiske vedtak	Ref. til samfunnsdel	
Redusert ramme	-500	Innsparingene vedtatt i 2017, er innarbeidet i budsjettet ved å redusere løpende driftsutgifter innenfor rammen.		JA.
Økt ramme	-50	Konsekvensjustert driftskostnader (strøm og lønn); inntekter (salg av tjenester) er redusert iht forventninger.		JA.

RESULTATMÅL 2019

Hovedmål/-område	Ref. til samfunnsdel	Resultatmål	Kjennetegn på måloppnåelse	Status/kontroll
Utbygging infrastruktur veg, vann og avløp	Infrastruktur og kommunikasjon, s. 21 Areal, klima og miljø, s. 19 –pkt. 1, 8,10 og 12 (s. 20)	Gjennomføre utbygging iht vedtatte hovedplaner samt videre utskifting av veglys	Gjennomgang av hovedplan.	
Alle innbyggere skal ha fiber	Infrastruktur og kommunikasjon, s. 21 - pkt 6	Gjennomføre utbygging iht inngått avtale med Telenor	Ferdigstillelse av fiber til delområder Espetveit, Tjomlid, Hompland, Liland, Guddal og Fidjeland	
Fremkommelige og trafikksikre kommunale veier	Infrastruktur og kommunikasjon, s. 21-pkt. 4	Tilfredse innbyggere og ingen alvorlige ulykker på kommunale veier som skyldes kvalitet på vedlikeholdet.	Oppfyllelse av hovedplan vei og reduksjon i etterslep på vedlikehold.	

BRANN OG BEREDSKAP

Driftsbudsjett (vesentlige punkter, inkludert tiltak) - fra enhet:				
Innspill for budsjett og økonomiplan 2019-2020				
Budjettmessig konsekvens	Beløp	Tiltak - beskrivelse av tiltaket med henvisning til ev. politiske vedtak	Ref. til samfunnsdel	Prioritert tiltak Ja/Nei
Øke ramme	247	Ny lokal lønnsavtale mannskaper, kurs/opplæring, prisvekst drivstoff m.m.	Samfunnsplanen s. 22 og 23 om samfunnssikkerhet og beredskap	JA

Øke ramme 1651 beredskapskoordinatør	200`	Nødnett, tilskudd nødnett leitegrupper, nødnettskoord. (10 %), Varsling24, beredskapsråd, kurs beredskapsl. innkjøp utstyr	Samfunnsplanen s. 22 og 23 om samfunnssikkerhet og beredskap	JA
--------------------------------------	------	--	--	----

KRAFTFOND

Driftsbudsjett er lagt inn under Næringspolitiske virkemidler, se under.

Kraftfond 2019 - 2022

Tiltak	2018	2019	2020	2021	2022
Forventet inngående saldo	37.340	40.000	40.881	35.516	39.451
Konsesjonsavgift	18.280	19.500	19.500	19.500	19.500
Tonstad Vindpark AS*		15.000			
Landbruk	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
Næringsutvikling Kraftfond	-3.740	-4.690	-4.140	-4.140	-4.140
Fornybar Energi	0	-900	-400	-400	-400
Naturtriangelet	-50	0	0	0	0
Regulering GP krysset	-50	-300	0	0	0
Utbygging Breiband	-450	-450	-450	-450	-450
Sirdalsvekst KF	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000
Oppdatering Kart	-100	0	0	0	0
G/S Sti Svartevatn-Tjørhom plan	0	0	-1.000	-1.000	0
Næringsområde GP	0	0	-3.000	-2.000	-2.000
Kommunedelplan Sirdal Nord	-400	0	0	0	0
Kommuneplan Samfunnsdelen	-150	0	0	0	0
Lån Knausane Utvikling AS	0	-10.000	0	0	0
Feed Skiarena	-150	-1.200	-800	0	0
Tjørhom Skiarena	-800	-1.200	0	0	0
Lån E Haukelid Holding AS	0	-1.624	0	0	0
Strandeli Småbåthavn	-180	-180	0	0	0
Prosjekt Sirdal/Setesdal/Rype/Villrein	0	-75	-75	-75	-75
Sum bruk i Drift	-11.570	-26.119	-15.365	-13.565	-12.565
Næringsområde Tjomlid	-1.500	0	-2.000	-2.000	-2.000
Trafikksikring Haughom	-1.600	0	0	0	0
Bru Nessetfossen	-950	0	0	0	0
Ertsmyra Anleggsbidrag	0	-7.500	-7.500	0	0
Sum bruk investering	-4.050	-7.500	-9.500	-2.000	-2.000
Forventet Utgående Saldo	40.000	40.881	35.516	39.451	44.386

*I h.h.t. erklæring fra Tonstad Vindpark AS av 11. juni 2013 pkt. 4

** Økning kr 400`Sirdal Videregående skole (sak 18/45) og kr 550` Gamle Finså Kraftverksmuseum (sak 18/60)

Kobling til Kommuneplanens samfunnsdel i 2019

Tiltak	Konkret formål	Beløp	Henvisning til samfunnsdel
Næringsutvikling	Prosjekt førstevalg Sirdal	kr 400.000,-	Næringsutvikling, s. 17, pkt. 13 (s.18)
Fornybar Energi	Mulighetsstudie Ertsmyra	kr 500.000,-	Næringsutvikling, s. 17, pkt. 11 (s.18)
Knausane utvikling AS	Utvikling av boligområde	Kr 10.000.000	Næringsutvikling, s. 17, pkt. 6
E Haukelid Holding AS	Utvikling av boligområde	Kr 1.624.000	Næringsutvikling, s. 17, pkt. 6
Ertsmyra Anleggsbidrag	Næringsutvikling	Kr 7.500.000	Næringsutvikling, s. 17, pkt. 11 (s.18)
Regulering GP	Næringsutvikling	Kr 300.000	Næringsutvikling, s. 17, pkt. 7

I tabell Kraftfond 2019 – 2022 ligger det også inne tiltak som ikke er direkte knyttet mot samfunnsdelen, eksempelvis tiltak som er knyttet opp mot tidligere politiske vedtak

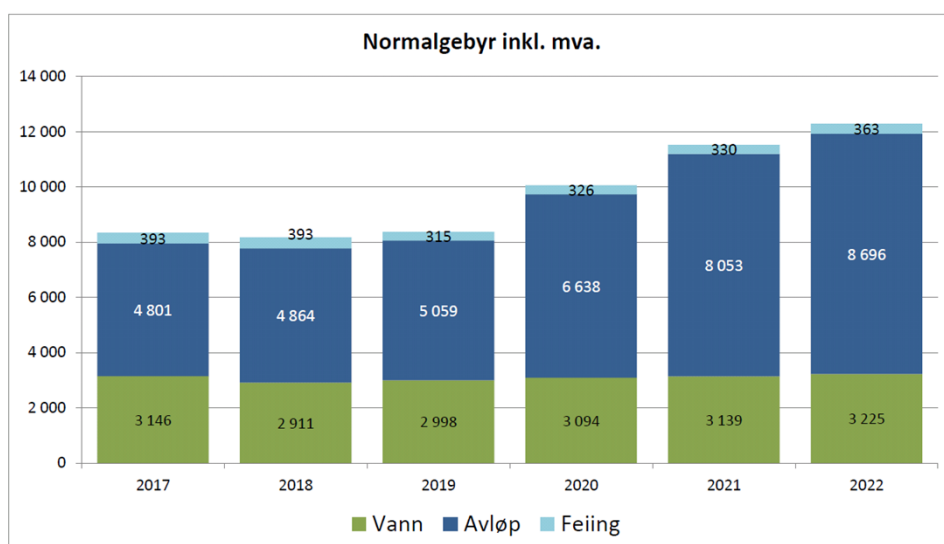
PRISENDRINGER 2019

Prisjustering

Rådmannen har som intensjon at kommunens satser skal følge prisstigningen i samfunnet for øvrig. Alle satser i SFO, barnehage, elevheimene økes fra skole/barnehageåret 2018/2019. Det vises for øvrig til budsjettvedtaket for utfyllende informasjon om priser og endringer.

Kommunale gebyrer

Momentum Selvkost bistår kommunen å sette opp kalkyler på vann, avløp og feiegebyrene slik at vi skal få en mest mulig rett gebyrnivå innenfor selvkostområdene. Kostnadsutvikling, antall påkoblinger, investeringer og rentenivået påvirker gebyrutviklingen. Rådmannen har som mål å ha en utvikling på selvkostfondene, og avløpsgebyrene kan derfor svinge i perioden. Med investeringstakten som budsjettet bygger på, ser rådmannen for seg følgende gebyrutvikling i perioden:

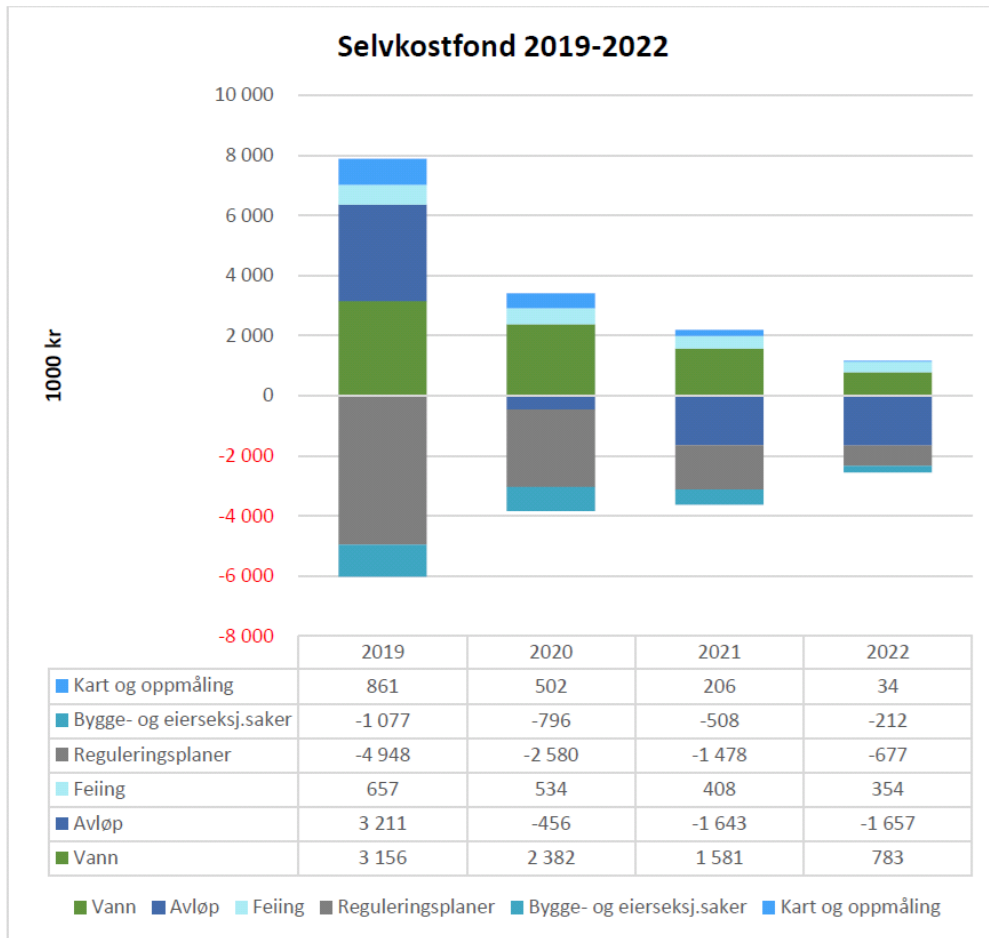
Gebyr iht. saksbehandling etter plan og bygningsloven

Selvkostprinsippet legges til grunn ved saksbehandling etter plan og bygningsloven, men har hatt underdekning innenfor plansak. Rådmannen vil foreslå endringer i satsene for å dempe gapet mellom kost og gebyr, men det vil fortsatt ikke være full indekning av de utgifter som er knyttet til saksbehandlingen. Det vises for øvrig til budsjettvedtaket for mer detaljer.

Nivå på selvkostfondene

Forventa utvikling på selvkostfondene i 2019 ser ut som følger.

Selvkostfond budsjett 2019 (1000kr)	Vann	Avløp	Feiing	Regulering	Byggesak	Kart & oppmåling	Sum
IB	3 208	8 965	795	0	0	1 278	14 246
- Bruk av selvkostfond	-126	-5 896	-156	0	0	-442	-6 620
+ Kalkulert renteinntekt selvkostfond	74	142	17	0	0	25	258
UB	3 156	3 211	657	0	0	861	7 885

NÆRINGSPOLITISKE VIRKEMIDLER

Sirdal kommune er i en særstilling i forhold til handlingsrom for nærings og samfunnsutvikling. Som kompensasjon for kraftutbyggingene får kommunen tilført årlige midler på 18,2 millioner som skal brukes på å utvikle næringslivet innenfor gitt handlingsrom.. Her er det et stort politisk handlingsrom i forhold til å gjøre Sirdal best mulig rustet for samfunnet. Kommunegrensene er under press og en alenegang vil nok få konsekvenser for handlefriheten. Satsing på infrastruktur og næringsutvikling mener rådmannen vil gjøre Sirdal til attraktivt sted å bo. Avklaringen med at det ikke er lov å lånefinansiere anlegg som ikke kommunen skal eie, krever tilgang på driftsmidler. Som vi har sett kan kommunale midler bidra til å løse ut andre finansieringskilder.

Det vises til ramme Kraftfond for mer detaljer ift de ordninger kommunen benytter i sin satsing mot næringslivet.

TILTAK I ØKONOMIPLANPERIODEN

Rådmannen har i begrenset grad kunnet prioritere nye driftstiltak i kommende økonomiplanperiode. Tiltak søkes finansiert med fond så langt mulig, også på tvers av funksjonsområdene. Det er knyttet en del fond til enkelte enheter, og enheter med relevante fond og fornuftige tiltak har kunne disponere disse. Tiltak knyttet til næring er omtalt under kraftfondet. Under vises sum tiltak og tilhørende finansiering:

-tall i 1000kr	2019	2020	2021	2022
Sum Tiltak	14 370	12 295	13 420	2 820
Finansiering				
Dispfond	9 400	9 000	8 000	-
Kraftfond	1 500	1 500	1 500	1 500
Drift	3 470	1 795	3 920	1 320
Sum	14 370	12 295	13 420	2 820

I tabellen under presenterer Rådmannen tiltakene han ønsker å gjennomføre, kort beskrevet og med kobling til planverket

Sum alle	2019	2020	2021	2022	Tiltak - beskrivelse av tiltaket med henvisning til ev. politiske vedtak	Pkt. i samfunnsdelen
Bygg	100	-	-	-	Sirdalsheimen - Talevarsling brann	-
Bygg	100	-	-	-	fornyning oljefyr	Helse og omsorg
Areal	-	50	-	-	Planstrategi 2020-2024. Iht. PBL § 10 skal ny planstrategi vedtas innen 1 år etter konstituering av nytt kommunestyre.	Areal, klima og miljø- kulepkt. 1

Areal	-	-	1 000	-	Kommunedelplan Sirdal sør. Det må påregnes at kommunedelplan Sirdal sør (vedtatt 2013) blir prioritert i planstrategi (2020-2024).	Areal, klima og miljø-kulepkt. 1 og 2
Areal	-	-	-	-	Regulering Næringsområde GP - pågående prosjekt er en del av samarbeidsavtalen mellom VAF og Sirdal kommune. Næring har budsjettert grunnforhandling, kjøp og opparbeidelse med 3 mill. i 2020 og 2 mill. i 2021.	Næringsutvikling - kulepkt. 5 og 7
Areal	100	100	100	100	Utvikling av elektronisk behandling Saksbehandlingssystem, kartprogram (GIS), ev. ny publikumløsning for plandialog, mulig ekstern drift av GisLine og KomTek mm.	Organisasjon - kulepkt. 8
Areal	70	70	70	70	Oppdatering kart. Det arbeides nasjonalt med et prosjekt som omhandler nye rutiner for kommunalt ajourhold av kartbasene vi har ansvar for, sentral FKB lagring. Det forventes overgang til nye rutiner for Sirdal sin del i november 2018.	Samfunnssikkerhet og beredskap - kulepkt. 1 samt areal, klima og miljø - kulepkt. 8
Areal	1 500	1 500	1 500	1 500	Landbruk - Tilskudd nybygg og teknisk utstyr. Innmeldte planer viser at det i årene framover vil være behov for investeringer.	Landbruk - kulepkt. 1
Areal	800	800	800	800	Landbruk - Tilskudd beite, avl., grøfing jfr. tilskuddsreglement.	Landbruk - kulepkt. 1
Areal	350	350	350	350	Landbruk - Tilskudd skogkultur og landbruksveger.	Landbruk - kulepkt. 1
Areal	50	-	-	-	Landbruksplan - rullering av eksisterende plan, jfr. vedtatt Planstrategi 2016-2020.	Landbruk - kulepkt. 1
Areal	300	-	-	-	Trafikksikkerhetsplan - iht. vedtatt Planstrategi 2016-2020 skal det utarbeides trafikksikkerhetsplan med handlingsdel. Trafikksikkerhetsplan er viktig for å kunne oppnå regionale tilskudd til trafikksikkerhetstiltak i kommunen.	Samfunnssikkerhet og beredskap - kulepkt. 1
Areal	9 400	9 000	8 000	-	Gang- og sykkelveg Fintlandsmonan - Seland bru. Reguleringsplanen for gang- og sykkelveg er vedtatt i k-sak 18/9 den 08.02.2018. Midler som nå foreslås gjelder opparbeidelse (teknisk drift) og er videreført fra vedtak av budsjett i k-sak 17/129. Opparbeidelse er foreslått delt opp: Tonstad – Rekevik - igangsettes 2019 og Rekevik - Seland - igangsettes 2020.	Infrastruktur og kommunikasjon - kulepkt. 3 og Samfunnssikkerhet og beredskap - kulepkt. 1

Areal	175	-	-	-	Regulering av masseuttak Fintlandsmonane - samlet plan. I områderegeringsplan Tonstad er det regulert områdene B/F/K12 og 13 med plankrav. I k-sak 16/145 er det vedtatt at Sirdal kommune skal innarbeide 50% av utgiftene til enhetlig regulering av området som gjelder 3 eiendommer. K-sak 17/129 kommunens andel kr. 175 vedtatt i budsjett 2018.	Næringsutvikling - kulepkt. 5
Areal	250	250	-	-	Områderegeringsplan Tonstad (vedtatt i 2013). Iht. vedtatt planstrategi 2016-2030 skal planen rulleres i 2020. NVE har gitt tilsagn om tilskudd til prosjekting av flomsikringstiltak på inntil kr. 1,8 mill. Dette medfører behov for reguleringsendring. Rullering av områderegeringsplan Tonstad foreslås derfor igangsatt i 2019. I k-sak 17/129 var det lagt inn kr. 500 i 2020. Summen er nå fordelt på 2019 og 2020.	Bolig - kulepkt. 1, Næringsutvikling - kulepkt. 6
Areal	-	-	-	-	Flomsonekartlegging. Kartlegging av elvestrekningen fra dam Kilen/Deg til dam Handeland. K-sak 16/55. Iht. avtale om revisjon av konsesjonsvilkårene dekker Sira Kvina Kraftselskap 50 % av utredningskostnadene. Ubrukte midler inkludert refusjoner fra Sira-Kvina, overføres fra 2018.	Samfunnssikkerhet og beredskap - kulepkt. 1, 5 og 8.
Areal	300	-	-	-	Skredfarekartlegging. Det pågår et statlig skredfarekart-leggingsprosjekt i regi av NVE. Det er avklart med NVE hvilke områder som inngår i statlig prosjekt. Det er inngått avtale med NVE for utvalgte opsjonsområder i tråd med tidligere bevilgninger. Det foreslås å avsette midler for kartlegging også i 2019.	Samfunnssikkerhet og beredskap - kulepkt. 1 og 5.
Areal	300	-	-	-	Flomsikringstiltak kulturhusområdet mv. Egeninnsats/ regulering som kommunen selv må dekke i forbindelse med planlegging og projektering. NVE har gitt tilsagn om tilskudd til prosjekting av flomsikringstiltak på inntil kr. 1,8 mill.	Areal, klima og miljø-kulepkt. 8 og Samfunnssikkerhet og beredskap-kulepkt. 1 og 8.
Kultur	-	-	1 200	-	Bokprosjekt - Sirdal i nyere tid. Ønske om å få kultursoga for Sirdal komplett. En mangler i dag den siste bolken fra 1960 og fram til vår tid; K.sak 72/16 og 129/16	Kultur, fritid og friluftsliv Kulepunkt 13 Nøringsutvikling Kulepunkt 2 og 7
PLO	250	-	250	-	Institusjon; Medisinsk teknisk utstyr	-

PLO	-	100	-	-	Institusjon; Arbeidstøy	-
PLO	75	75	-	-	Utbedringer kontorlandskap- HMS inkl. IKT	-
PLO	150	-	150	-	Inventar/løfte-hvilestoler	-
PLO	100	-	-	-	Arbeidstøy; Hjemmebasert Omsorg:	-

INVESTERINGER 2018-2021

Rådmannen presenterer i det følgende investeringsbudsjettet for 4-årsperioden. I tabellen under vises samlet nivå og plan på finansiering

Skjema 2A i 1000kr	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Investeringer i anleggsmidler	87 520	59 132	37 150	51 100	8 250
Utlån og forskutteringer	500	500	500	500	500
Kjøp av aksjer og andeler	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Avdrag på lån	474	474	474	474	474
Dekning av tidligere års udekket	-				
Avsetninger	-				
Årets finansierungsbehov	89 494	61 106	39 124	53 074	10 224
Finansiert slik:					
Bruk av lånemidler	77 770	54 606	39 124	53 074	10 224
Inntekter fra salg av anleggsmidler	3 000	-	-	-	-
Tilskudd til investeringer	-	6 500	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	1 755				
Andre inntekter	-				
Sum ekstern finansiering	82 525	61 106	39 124	53 074	10 224
Overført fra driftsbudsjettet	-				
Bruk av tidligere års udisponert	-				
Bruk av avsetninger	6 969				
Sum finansiering	89 494	61 106	39 124	53 074	10 224

Detaljert oversikt over investeringene ligger som vedlegg til dokumentet.

ØKONOMIPLANPERIODEN 2019-2022

Kommunen har begrenset handlingsrom men en økning i eiendomsskattegrunnlaget vil bidra positivt i økonomiplanperioden selv med endrede forutsetninger for innkreving. Frie inntekter er under press, men er estimatene er usikre.

Finanskostnader vil bli mer framtrepende men den naturlige hedgen i gebyrforskrift vil dempe den sammen med økte finansinntekter

Med relativt stor risiko på anslagene inntekt vil en nøktern tilnærming til drift være å anbefale i 4årperioden, Den prosessen som er startet med tanke både på marginer og effektivisering, bør videreføres; kommunens har et ikke ubetydelig handlingsrom i å redusere kostnadene.

Rådmannen presenterer under skjema 1A og 1B for den kommende 4årsperioden

1A		2018	2019	2020	2021	2022
7	Skatt på inntekt og formue	-59 128	-62 148	-59 128	-59 128	-59 128
4	Rammetilskudd	-42 669	-43 177	-41 354	-41 432	-41 432
8	Eiendomsskatt	-71 500	-82 000	-94 000	-98 000	-98 000
9	Andre direkte og indirekte skatter	-54 880	-56 100	-56 100	-56 100	-56 100
5	Andre statlige overføringer	-955	-955	-955	-955	-955
Sum Frie inntekter		-229 132	-244 380	-251 537	-255 615	-255 615
16	Renteinntekter og utbytte	-15 829	-16 113	-16 363	-16 863	-17 863
	Gevinst finansielle instrumenter	0	0	0	0	0
19	Renteutgifter og låneomkostninger	4 100	5 860	7 860	9 630	11 800
21	Avdrag på lån	12 000	13 000	15 000	16 700	19 000
	Tap finansielle instrumenter	0	0	0	0	0
Netto finans innt/utg		271	2 747	6 497	9 467	12 937
	Til dekning tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0
	Til ubundne avsetninger	9 603		1 386	2 494	
	Til bundne avsetninger	18 200	19 500	19 500	19 500	19 500
23	Bruk av tidligere års regnsk.m.		-2 021			-976
28	Bruk av ubundne avsetninger	0		0	0	0
29	Bruk av bundne avsetninger	0	0	0	0	0
Netto avsetninger		27 803	17 479	20 886	21 994	18 524
Sum:		-201 058	-224 154	-224 154	-224 154	-224 154

1B	Grp ansvar (T)	2018	2019	2020	2021	2022
900	POLITISK STYRING	3 496	3 637	3 637	3 637	3 637
901	SENTRAL STØTTEENHET	22 159	24 432	24 432	24 432	24 432
903	SIRDALSGODER	6 789	6 189	6 189	6 189	6 189
905	TILSKUDD KIRKE & ANDRE	4 587	4 726	4 726	4 726	4 726
910	ENHET SKOLE	35 547	40 738	40 738	40 738	40 738
914	BARNEHAGENE	18 635	20 160	20 160	20 160	20 160
916	ELEHEIMANE	2 035	1 990	1 990	1 990	1 990
919	LISTER BARNEVERN	4 509	4 369	4 369	4 369	4 369
920	AMBULANSE	1 208	936	936	936	936
921	HELSEENHET	21 631	25 040	25 040	25 040	25 040
922	NAV	2 040	2 019	2 019	2 019	2 019
924	PLEIE OG OMSORG	51 896	54 831	54 831	54 831	54 831
930	ENHET FOR KULTUR	10 044	11 106	11 106	11 106	11 106
959	VEDLIKEHOLDSPLANEN	2 150	2 000	2 000	2 000	2 000
961	BYGG	18 074	20 500	20 500	20 500	20 500
962	AREALFORVALTNING	4 168	4 541	4 541	4 541	4 541
963	VEG & PARK	9 805	10 898	10 898	10 898	10 898
964	BRANN	2 323	2 770	2 770	2 770	2 770
965	KRAFTFOND	452	-	-	-	-
966	VANN OG AVLØP	- 15 721	- 14 581	- 14 581	- 14 581	- 14 581
968	HOVEDPLAN VEG	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
969	FELLESPOSTER 1 B	- 7 117	- 5 765	- 5 765	- 5 765	- 5 765
970	TILTAK	2 330	2 620	2 620	2 620	2 620
971	SKJEMA 1A	- 201 058	- 224 154	- 224 154	- 224 154	- 224 154

Under vises den forventede utviklingen på netto og brutto driftsresultat

	2019	2020	2021	2022
Driftsinntekter	- 333 679	- 345 679	- 349 679	- 349 679
Driftsutgifter	339 133	339 133	339 133	339 133
Brutto driftsresultat	5 454	- 6 546	- 10 546	- 10 546
Brutto driftsresultat %	-1,63 %	1,89 %	3,02 %	3,02 %
Finansinntekter	- 16 205	- 16 205	- 16 205	- 16 205
Finansutgifter	19 325	21 801	25 551	28 521
nto finans	3 120	5 596	9 346	12 316
Netto driftsresultat	8 574	- 950	- 1 200	1 770
netto driftsresultat %	-2,57 %	0,27 %	0,34 %	-0,51 %

Figur; Resultatutvikling

De økte driftsinntektene i økonomiplanperioden er relatert til økt eiendomsskatt. Med økte rentekostnader vil også en økning i selvkostgebyrene kunne tvinge seg fram. Det er som nevnt betydelig usikkerhet knyttet til anslagene over, og nøktern drift er absolutt å anbefale under slike forhold.

HOVEDVEDTAK

1. Skatt

- ✓ Skatten for 2019 på formue og inntekt, samt selskapsskatt fastsettes til de maksimalsatser som vedtas av Stortinget
- ✓ For eiendomsskatteåret 2019 skal det skrives ut eiendomsskatt på verk og bruk jf. eigedomsskattelova (eskl) § 3 første ledd bokstav c: «berre på kraftverk, vindkraftverk, kraftnettet og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum».
- ✓ For eiendomsskatteåret 2019 skal det vidare skrives ut eiendomsskatt på bygninger og grunnareal for verk og bruk som fra og med 2019 blir ansett som næringseiendom, så langt disse var omfattet av eiendomsskattegrunnlaget for verk og bruk i 2018, jf. overgangsregelen til eiendomsskatteloven §§ 3 og 4 andre ledd.
- ✓ Skattesatsen for verk og bruk settes til 0,7 %.
- ✓ Eiendomsskatten blir skrevet ut i to terminer, jf. eskl § 25 første ledd.

2. Driftsbudsjettet for 2019 godkjennes med et samla grunnlag på kr 223 874 000 i henhold til budsjettskjema 1A- Enhetene til dels følgende nettorammer (tall i 1000)

Ansvar		Budsjett 2019
900	Politisk styring	3637
901	Sentral støtteenhet	24432
903	Sirdalsgoder	6189
905	Tilskudd kirke & andre	4726
910	Enhet skole	40738
914	Barnehagene	20160
916	Elevheimane	1990
920	Ambulanse	936
921	Helseenhet	25040
922	NAV	2019
924	Pleie og omsorg	54831
930	Enhet for kultur	11106
959	Vedlikeholdsplanen	2000
961	Bygg	20500
962	Arealforvaltning	4261
963	Veg & park	10898
964	Brann	2770
965	Kraftfond	-
966	Vann og avløp	14581
968	Hovedplan veg	1000
969	Fellesposter 1B	5765
970	Tiltak	2620
971	SUM skjema 1A	223874

3. Konesjonsavgiften-Det legges opptil følgende disponering i 2019:

- ✓ Drift kr 26,11 mill
- ✓ Investering: kr 7,5 mill

Dette gir kraftfondet en samla økning på kr 0,8 mill i løpet av 2019. Eventuelt ubrukte midler fra 2018 innarbeides i budsjettet i forbindelse med økonomirapportene.

4. Kommunale avgifter og betalingssatser.

- a) Alle SFO- og barnehagesatser økes med 2,8 % fra 15.08.2019
- b) Husleie på elevheimen økes med 2,8 % fra skoleåret 2019/2020
- c) Satser for egenbetaling i musikk- og kulturskolen økes med 10 % fra skoleåret 2019/2020.
- d) Satsene for brøyting av private veier økes med 5 % med virkning 1. januar 2019.
- e) Årsavgift vann 2019 holdes uendret.
- f) Årsavgift for avløp for 2019 holdes uendret på kr. 4.371,- inkl. MVA
- g) Årsavgift for feiing 2019 holdes uendret på kr 363,- inkl. MVA
- h) Alle gebyr knytta til kart og oppmåling i 2019 holdes uendret.

- i) Saksbehandlingsgebyrer for bygge- og plansaker unntatt reguleringsplaner økes med 2,8 % med virkning 1. januar 2019.
- j) Saksbehandlingsgebyrer for plansaker økes med 10 % med virkning 1. januar 2019.

Nye satser vedtas i sammenheng med budsjettet,

Med mindre ikke annet er spesifisert, gjelder prisendringer fra og med 01.01.2019.

5. Konesjonskraft- Sirdalstariffen for bedriftskunder endres fra 18 øre/KWh til 28 øre/KWh med virkning 1. januar 2019.

6. For 2019 bevilges følgende:

- a. Sirdal ASVO kr 770 000
- b. Sirdal Kirkelige Fellestid kr 3 954 000
- c. Kontroll og tilsyn (Revisjonen og Kontrollutvalget) kr 1.253.000

7. Forslag til økonomiplan 2019-2022 godkjennes som retningsgivende.

8. Kapitalplassering

For budsjettåret 2019 gis rådmannen fullmakt til å plassere kommunenes langsiktige plasseringer i henhold til gjeldende finansreglement.

9. Startlån – Utlånsramme startlån finansieres ved bruk av ubrukte lånemidler

10. Investering- Samla investeringer i 2018 i iht skjema 2b er Kr 59,1 mill. Av dette utgjør 33 mill. investeringer i vann og avløpssektoren.

11. Låneopptak: Rådmannen får fullmakt til å ta opp lån på inntil kr 54,6 millioner til å dekke kommunens investeringer i 2019, samt inntil 1 mill i Husbanken til videre utlån. Momskompensasjon går i sin helhet til å finansiere investeringene.

12. Rådmannen har fullmakt til å utbetale lån til Knausene utvikling (PS 16/20) på 10 millioner når vilkårene er innfridd. Lånet finansieres over kraftfondet.

13. Rådmannen har fullmakt til å utbetale lån til E Haukelid Holding (PS juni 2017) på 1,624 millioner når vilkårene er innfridd. Lånet finansieres over kraftfondet.

14. Eiendomsskatt 2020

Sirdal kommune skriver ut eiendomsskatt for næringsseiendommer (eiendomsskatteloven § 3 d) fra og med 2020 med skattesats 0,7 %.

Det gjennomføres taksering og fastsettelse av takstgrunlaget for næringsseiendommer, herunder telenettet, i løpet av 2019.

Vedlegg:

- Forslag fra kontrollutvalget om budsjett fra kontroll og tilsyn 2019

- Forslag til gebyr-regulativ plan- og byggesaker 2019
- Tabell – Oversikt investeringer